

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

4º DE EDUCACIÓN PRIMARIA

CURSO 2021-2022

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN

1.1 . Modificacións propostas na memoria do curso anterior.

1.2 . Equipo docente

2. DESENVOLVEMENTO DAS ÁREAS DE APRENDIZAXE

2.1 ÁREA DE CIENCIAS DA NATUREZA

2.1.1. Contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e perfil competencial da área de ciencias da natureza

2.1.2. Temporalización dos contidos

2.1.3. Concreción dos estándares de aprendizaxe mínimos avaliados da área de ciencias da natureza

2.2 ÁREA DE LINGUA CASTELÁ

2.2.1. Contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e perfil competencial da área de lingua castelán

2.2.2. Temporalización dos contidos

2.2.3. Concreción dos estándares de aprendizaxe mínimos avaliados da área de lingua castelá.

2.3 ÁREA DE LINGUA GALEGA

2.3.1. Contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e perfil competencial da área de lingua galega

2.3.2. Temporalización dos contidos

2.3.3. Concreción dos estándares de aprendizaxe mínimos avaliados da área de lingua galega

2.4 ÁREA DE MATEMÁTICAS

2.4.1. Contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e perfil competencial da área de matemáticas.

2.4.2. Temporalización dos contidos

2.4.3. Concreción dos estándares de aprendizaxe mínimos avaliados da área de matemáticas

2.5 ÁREA DE CIENCIAS SOCIAIS

2.5.1. Contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e perfil competencias da área de ciencias sociais.

2.5.2. Temporalización dos contidos.

2.5.3. Concreción dos estándares de aprendizaxe mínimos avaliados da área de ciencias sociais.

2.6 ÁREA DE EDUCACIÓN ARTÍSTICA: PLÁSTICA

2.6.1. Contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e perfil competencial da área de plástica.

2.6.2. Temporalización dos contidos.

2.6.3. Concreción dos estándares de aprendizaxe mínimos avaliados da área de plástica.

2.7 ÁREA DE VALORES SOCIAIS E CÍVICOS

2.7.1. Contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e perfil competencial da área de valores sociais e cívicos.

2.7.2. Temporalización dos contidos.

2.7.3. Concreción dos estándares de aprendizaxe mínimos avaliados da área de valores sociais e cívicos.

3. METODOLOXÍA

3.1 Metodoloxía xeral e específica, recursos didácticos e organizativos.

3.2 Actividades e estratexias de ensinanza aprendizaxe.

3.3 Recursos materiais.

3.4 Metodoloxía na docencia non presencial.

4. AVALIACIÓN

4.1 Instrumentos de avaliación.

4.2 Avaliación inicial.

4.3 Cualificación e promoción.

4.4 Avaliación na docencia non presencial.

5. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES. CONMEMORACIÓNS AO LONGO DO CURSO.

6. CONTRIBUCIÓN AOS DIFERENTES PLANOS DO CENTRO

6.1 Plan lingüístico

6.2 Plan de convivencia

6.3 Plan TIC

6.3.1. A comunicación audiovisual.

6.3.2. As Tecnoloxías da Información e a Comunicación

6.4 Plan Lector

6.4.1. Fomento da lectura.

6.4.2. Técnicas para desenvolver as habilidades da comprensión lectora.

6.4.3. Técnicas específicas para o desenvolvemento da linguaxe oral.

6.4.4. Estratexias de ensino- aprendizaxe na lectura.

7. CONCLUSIÓN.

1.INTRODUCCIÓN

Esta programación será unha guía do proceso de ensino coa que organizaremos a a acción educativa para o nivel de 4º EP. Non obstante, terá un carácter flexible e aberto, adaptándose aos posibles imprevistos que poidan xurdir ao longo do curso.

A presente programación parte do actual marco legal determinado que será exposto a continuación, así como as diferentes aportacións dos/as mestres/as que van impartir clase neste nivel para este ano académico de 2021- 2022.

1.1 Modificacións propostas na memoria do curso anterior.

Este curso incorpórase ao horario o Plan Lector proposto no curso anterior cunha duración de 20 minutos na última sesión do día.

1.2 Equipo docente:

- Fernando García López (titor)
- Lingua extranxeira (inglés): Olga Salgueiro Louzao.
- Música: Laura Pazos Pintor.
- E. Física: Alfonso Conde Miguélez.
- Formación relixiosa: María Celia López Tubío.
- Robótica (libre configuración): Martín Núñez Álvarez

2.DESENVOLVEMENTO DAS ÁREAS DE APRENDIZAXE:

2.1 ÁREA DE CIENCIAS DA NATUREZA

2.1.1 Contidos,criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e perfil competencial .

ÁREA	CIENCIAS DA NATUREZA		CURSO	CUARTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. INICIACIÓN Á ACTIVIDADE CIENTÍFICA				
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e ✦ g ✦ h ✦ i 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.1. Realización de proxectos, pequenas investigacións e presentación de resultados. ✦ B1.2. Interese por coidar a presentación dos traballos en soporte dixital ou papel. ✦ B1.3. Uso das TIC de xeito cada vez máis autónomo para a busca de información e para a súa comunicación, empregando a nivel básico o tratamento de textos (titulación, formato, arquivo e recuperación dun texto, cambios, substitucións e impresión). ✦ B1.4. Seguimento dunha secuencia dada para atopar unha información en internet e noutros soportes. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.1. Realizar un proxecto para a obtención dun produto como resultado dun problema formulado, elaborar con autonomía documentación sobre o proceso e presentala en diferentes soportes. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB1.1.1. Busca, selecciona e organiza a información importante, obtén conclusións e comunica o resultado de forma oral e escrita. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CAA ✦ CCL ✦ CMCCT ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB1.1.2. Presenta os traballos, en soporte dixital ou papel, de maneira ordenada, clara e limpa. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CMCCT ✦ CD ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB1.1.3. Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB1.1.4. Consulta e utiliza documentos escritos, imaxes e gráficos 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CAA ✦ CMCCT ✦ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB1.1.5. Reflexiona sobre o traballo realizado, saca conclusións sobre como traballa e aprende e elabora estratexias para seguir aprendendo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CAA ✦ CMCCT

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e ✦ g ✦ h 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.5. Iniciación á actividade científica. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.2. Establecer conxecturas de sucesos ou problemas que ocorren no seu contorno por medio da observación e obter unha información. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB1.2.1. Establece conxecturas de sucesos ou problemas do seu contorno, empregando medios propios da observación para obter unha información. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CAA ✦ CMCCT ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB1.2.2. Emprega axeitadamente o vocabulario que corresponde a cada un dos bloques de contidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CCL
<ul style="list-style-type: none"> a ✦ b ✦ c ✦ k ✦ m 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ B1.6. O traballo cooperativo. ☐ B1.7. Técnicas traballo. Recursos e técnicas de traballo individual. ☐ B1.8. Hábitos de traballo, esforzo e responsabilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.3. Traballar de forma cooperativa apreciando o coidado pola seguridade propia e a dos seus compañeiros/as, coidando as ferramentas e facendo un uso axeitado dos materiais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB1.3.1. Utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo amosando habilidades para a resolución pacífica de conflitos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CAA ✦ CMCCT ✦ CSC ✦ CSIEE

BLOQUE 2. O SER HUMANO E A SAÚDE

<ul style="list-style-type: none"> ✦ e ✦ h ✦ k 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.1. O corpo humano e o seu funcionamento. ✦ B2.2. As funcións vitais. Importancia dos sentidos en relación co medio. Descrición do seu papel e formas para o seu coidado habitual. ✦ B2.3. Recoñecemento dos cambios físicos e persoais nas diferentes etapas da vida das persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.1. Coñecer a morfoloxía externa do propio corpo e os órganos máis importantes para o seu funcionamento. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ CNB2.1.1. Localiza os principais órganos vitais e entende a súa importancia no funcionamento do organismo. ☐ CNB2.1.2. Recoñece a importancia dos sentidos para a relación co medio e as formas de coidalos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CMCCT ✦ CCL
---	--	--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ b ✦ c ✦ d ✦ h ✦ k ✦ m ✦ e ✦ h 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.4. Saúde e enfermidade. ✦ B2.5. Hábitos saudables: alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso. ✦ B2.6. Actitude crítica ante prácticas e mensaxes que non favorecen o correcto desenvolvemento da saúde. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.2 Identificar e explicar as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso. ✦ B2.3. Diseñar un menú equilibrado para a súa idade. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB2.2.1. Identifica e adopta hábitos de hixiene, de descanso e de alimentación sa e diferencia prácticas e mensaxes que son contraproducentes para a saúde. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB2.2.2 Identifica e valora as súas habilidades persoais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CSIEE

	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.7. Factores que producen as enfermidades máis habituais: carie, obesidade, gripe, catarros... ✦ B2.8. Coñecemento de si mesmo/a e dos e das demais: emocións e sentimentos propios e alleos. Valoración das súas habilidades persoais. ✦ B2.9. A relación cos demais. Toma de decisións. ✦ B2.10. A igualdade entre homes e mulleres. ✦ B2.11. Clasificación dos alimentos en función dos nutrientes principais. ✦ B2.12. Identificación de sistemas de conservación alimentaria. ✦ B2.13. Pirámide alimentaria. ✦ B2.14. Análise de dietas equilibradas. 		✦ CNB2.2.3. Recoñece algúns factores que producen as enfermidades máis habituais (carie, catarros, gripe, obesidade) e aplica actuacións para á súa prevención.	✦ CMCCT
			✦ CNB2.2.4. Planifica, de forma autónoma e creativa, actividades de ocio e tempo libre, individuais e en grupo.	✦ CAA ✦ CSC
			✦ CNB2.3.1. Clasifica e diferencia alimentos en función dos nutrientes principais.	✦ CMCCT
			✦ CNB2.3.2. Identifica sistemas de conservación alimentaria.	✦ CMCCT
			✦ CNB2.3.3. Analiza dietas e elabora un menú equilibrado na escola.	✦ CMCCT

BLOQUE 3. OS SERES VIVOS				
<ul style="list-style-type: none"> ✦ e ✦ h ✦ k 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.1. O corpo humano e o seu funcionamento. ✦ B2.2. As funcións vitais. Importancia dos sentidos en relación co medio. Descrición do seu papel e formas para o seu coidado habitual. ✦ B2.3. Recoñecemento dos cambios físicos e persoais nas diferentes etapas da vida das persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.1. Coñecer a morfoloxía externa do propio corpo e os órganos máis importantes para o seu funcionamento. 	✦ CNB2.1.1. Localiza os principais órganos vitais e entende a súa importancia no funcionamento do organismo.	✦ CMCCT
			✦ CNB2.1.2. Recoñece a importancia dos sentidos para a relación co medio e as formas de coidalos.	✦ CMCCT ✦ CCL

<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ b ✦ c ✦ d ✦ h ✦ k ✦ m ✦ e ✦ h 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.4. Saúde e enfermidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.2 Identificar e explicar as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB2.2.1. Identifica e adopta hábitos de hixiene, de descanso e de alimentación sa e diferencia prácticas e mensaxes que son contraproducentes para a saúde. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CSC
	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.5. Hábitos saudables: alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso. 		<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB2.2.2 Identifica e valora as súas habilidades persoais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CSIEE
	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.6. Actitude crítica ante prácticas e mensaxes que non favorecen o correcto desenvolvemento da saúde. 		<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB2.2.3. Recoñece algúns factores que producen as enfermidades máis habituais (carie, catarrros, gripe, obesidade) e aplica actuacións para á súa prevención. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT
	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.7. Factores que producen as enfermidades máis habituais: carie, obesidade, gripe, catarrros... ✦ B2.8. Coñecemento de si mesmo/a e dos e das demais: emocións e sentimentos propios e alleos. Valoración das súas habilidades persoais. ✦ B2.9. A relación cos demais. Toma de decisións. ✦ B2.10. A igualdade entre homes e mulleres. 		<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB2.2.4. Planifica, de forma autónoma e creativa, actividades de ocio e tempo libre, individuais e en grupo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CAA ✦ CSC

	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.11. Clasificación dos alimentos en función dos nutrientes principais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.3. Diseñar un menú equilibrado para a súa idade. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB2.3.1. Clasifica e diferencia alimentos en función dos nutrientes principais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT
	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.12. Identificación de sistemas de conservación alimentaria. 		<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB2.3.2. Identifica sistemas de conservación alimentaria. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT
	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.13. Pirámide alimentaria. 		<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB2.3.3. Analiza dietas e elabora un menú equilibrado na escola. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT
	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.14. Análise de dietas equilibradas. 		<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB3.1.2. Observa, identifica e recoñece as características básicas e clasifica plantas do seu contorno, con criterio científico. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT

			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB3.1.3. Utiliza claves e guías para a clasificación científica de animais e plantas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CAA
	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.6 Utilización guiada de claves e de guías de animais e plantas para a clasificación e identificación dalgunhas especies existentes en Galicia. ✦ B3.7. Identificación de cambios observables que se producen nos seres no contorno. ✦ B3.8. Valoración da biodiversidade e interese pola súa conservación. 		<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB3.1.4. Identifica hábitats de seres vivos e elabora un protocolo para respectar a biodiversidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CCL

<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ b ✦ c ✦ e ✦ h ✦ i ✦ j ✦ l ✦ m ✦ o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.9. Planificación, observación e comparación das diversas maneiras en que os seres vivos realizan as funcións vitais utilizando instrumentos apropiados e medios audiovisuais e tecnolóxicos da maneira máis precisa e rigorosa posible. Comunicación dos resultados, empregando distintos soportes textuais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.2. Planificar, observar e comparar, empregando os instrumentos e o material necesarios e rexistrar de forma cooperativa, algún proceso asociado ao ciclo vital dun ser vivo contrastando os rexistros propios e os dos compañeiros con información doutras fontes. Comunicar de xeito oral e escrito os resultados, empregando soportes textuais variados. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB3.2.1. Coñece e explica as funcións de relación, reprodución e alimentación. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB3.2.2. Planifica, observa, compara, rexistra e comunica, empregando soportes textuais variados, os resultados da observación do ciclo vital previamente planificado. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CCL ✦ CSIEE ✦ CD

BLOQUE 4. MATERIA E ENERXÍA

<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ b ✦ c ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.1. O sol e a auga como fontes de enerxía. ✦ B4.2. Características e propiedades do aire e actuacións 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.1. Identificar, a partir de exemplos da vida cotiá, usos dos recursos naturais e consecuencias do seu uso inadecuado facendo fincapé no 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB4.1.1. Identifica e coñece a intervención da enerxía nos cambios da vida cotiá. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CSC
--	--	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> ✦ h 	<p>necesarias para evitar a súa contaminación.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.3 Valoración da importancia da boa calidade da auga e do aire para a nosa saúde e o 	<p>aforro enerxético e no impacto medioambiental.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB4.1.2. Explica algunhas características e propiedades do aire e as actuacións necesarias para evitar a súa contaminación. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CCL ✦ CSC
	<p>mantemento da vida.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.4. Intervención da enerxía na vida cotiá. ✦ B4.5. Uso responsable dos recursos naturais do planeta. Aforro enerxético. ✦ B4.6. A produción de residuos, a contaminación e o impacto ambiental. ✦ B4.7. Desenvolvemento de actitudes individuais e colectivas fronte a determinados problemas mediambientais. 		<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB4.1.3. Elabora protocolos para mellorar os problemas medioambientais da súa contorna. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e ✦ g ✦ h 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.8. Realización de experiencias sinxelas sobre o comportamento dos corpos (lupas, espellos, auga e prismas) diante da luz. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.2. Realizar experiencias sinxelas e pequenas investigacións para recoñecer os cambios de certos corpos diante da luz e os efectos de forzas coñecidas no movemento dos corpos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB4.2.1. Investiga e explica o comportamento de certos corpos diante da luz. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e ✦ g ✦ h 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.9. Identificación de forzas coñecidas que fan que os obxectos se movan ou deformen. 		<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB4.2.2. Identifica forzas coñecidas que fan que os obxectos se movan ou se deformen a través de experiencias ou pequenas investigacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT
	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.10. Realización de experiencias con mesturas. ✦ B4.11. Identificación de compoñentes e preparación dunha mestura. ✦ B4.12. Procedementos de separación. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.3. Realizar experiencias con mesturas sinxelas de substancias relacionadas coa vida doméstica e do contorno e achegar conclusións sobre os resultados. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB4.3.1. Compara densidades de diferentes substancias de uso cotián con respecto á auga e presenta conclusións en diferentes soportes. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB4.3.2. Identifica e prepara algunhas mesturas de uso doméstico. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT

			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB4.3.3. Separa compoñentes dalgunhas mesturas de uso cotián presentando conclusións sobre os resultados. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT
BLOQUE 5. A TECNOLOXÍA, OBXECTOS E MÁQUINAS				
<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ b ✦ e ✦ h 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.1. Identificación da enerxía que fai funcionar as máquinas de uso cotián e doméstico e algúns operadores mecánicos (eixe, roda, polea, plano inclinado, engrenaxe, freo, panca, manivela etc.). ✦ B5.2. Importancia da ciencia e da tecnoloxía para mellorar as condicións de vida e de traballo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.1. Manipular e observar o funcionamento de aparellos e máquinas sinxelas simples e das complexas máis habituais e o seu uso na vida cotián. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB5.1.1. Manipula e identifica algunhas máquinas e aparellos sinxelos e habituais na vida cotián, analizando o seu funcionamento. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CSC ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB5.1.2. Coñece a enerxía que empregan as máquinas de uso habitual e explica a importancia da ciencia e a tecnoloxía na vida cotián. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ b ✦ c ✦ d ✦ e ✦ h ✦ j ✦ m 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.3. Planificación e realización dalgún obxecto ou máquina de construción sinxela. ✦ B5.4. Manexo de ferramentas, aparellos e máquinas de uso doméstico, superando estereotipos sexistas. ✦ B5.5 Prevención de riscos no emprego de máquinas de uso cotián. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.2. Planificar e realizar a construción de forma cooperativa dalgún obxecto ou máquina sinxela para a resolución dun problema formulado e presentar os resultados en diferentes soportes. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB5.2.1. Identifica e describe oficios en función dos materiais, das ferramentas e das máquinas que empregan. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CCL ✦ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CNB5.2.2. Aplica os coñecementos ao deseño e á construción dalgún obxecto ou aparello sinxelo, empregando operacións matemáticas no cálculo previo, así como as tecnolóxicas: unir, cortar, pegar... 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CAA ✦ CCEC ✦ CD ✦ CSIEE

2.1.2 Temporalización dos contidos:

AREA CIENCIAS DA NATUREZA	CONTIDOS	TEMPORALIZACIÓN
---------------------------	----------	-----------------

<p style="text-align: center;">BLOQUE 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.1. Realización de proxectos, pequenas investigacións e presentación de resultados. ✦ B1.2. Interese por coidar a presentación dos traballos en soporte dixital ou papel. ✦ B1.3. Uso das TIC de xeito cada vez máis autónomo para a busca de información e para a súa comunicación, empregando a nivel básico o tratamento de textos (titulación, formato, arquivo e recuperación dun texto, cambios, substitucións e impresión). ✦ B1.4. Seguimento dunha secuencia dada para atopar unha información en internet e noutros soportes. ✦ B1.5. Iniciación á actividade científica. ✦ B1.6. O traballo cooperativo. ✦ B1.7. Técnicas traballo. Recursos e técnicas de traballo individual. ✦ B1.8. Hábitos de traballo, esforzo e responsabilidade. 	<p style="text-align: center;">AO LONGO DE TODO O CURSO</p>
<p style="text-align: center;">BLOQUE 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.1. O corpo humano e o seu funcionamento. ✦ B2.2. As funcións vitais. Importancia dos sentidos en relación co medio. Descrición do seu papel e formas para o seu coidado habitual. ✦ B2.3. Recoñecemento dos cambios físicos e persoais nas diferentes etapas da vida 	<p style="text-align: center;">1º TRIMESTRE</p>

	<p>das persoas.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ B2.4. Saúde e enfermidade. ☐ B2.5. Hábitos saudables: alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso. ☐ B2.6. Actitude crítica ante prácticas e mensaxes que non favorecen o correcto desenvolvemento da saúde. ☐ B2.7. Factores que producen as enfermidades máis habituais: carie, obesidade, gripe, catarros... ☐ B2.8. Coñecemento de si mesmo/a e dos e das demais: emocións e sentimentos propios e alleos. Valoración das súas habilidades persoais. ☐ B2.9. A relación cos demais. Toma de decisións. ☐ B2.10. A igualdade entre homes e mulleres. ☐ B2.11. Clasificación dos alimentos en función dos nutrientes principais. ☐ B2.12. Identificación de sistemas de conservación alimentaria. ☐ B2.14. Análise de dietas equilibradas 	<p>1º TRIMESTRE</p>
<p>BLOQUE 3</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ B3.1. Diferenza entre seres vivos e inertes. ☐ B3.2. Identificación de animais e de plantas como seres vivos. ☐ B3.3. Identificación e clasificación de rochas a partir de características observables. ☐ B3.4. Clasificación de animais vertebrados e invertebrados a partir de características observables. ☐ B3.5 Clasificación das plantas (herbas, 	<p>2º TRIMESTRE</p>

<p style="text-align: center;">BLOQUE 3</p>	<p>arbustos e árbores) a partir de características observables.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ B3.6 Utilización guiada de claves e de guías de animais e plantas para a clasificación e identificación dalgunhas especies existentes en Galicia. ☐ B3.7. Identificación de cambios observables que se producen nos seres no contorno. ☐ B3.8. Valoración da biodiversidade e interese pola súa conservación. ☐ B3.9. Planificación, observación e comparación das diversas maneiras en que os seres vivos realizan as funcións vitais utilizando instrumentos apropiados e medios audiovisuais e tecnolóxicos da maneira máis precisa e rigorosa posible. Comunicación dos resultados, empregando distintos soportes textuais. 	<p style="text-align: center;">2º TRIMESTRE</p>
<p style="text-align: center;">BLOQUE 4</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ B4.1. O sol e a auga como fontes de enerxía. ☐ B4.2. Características e propiedades do aire e actuacións necesarias para evitar a súa contaminación. ☐ B4.3 Valoración da importancia da boa calidade da auga e do aire para a nosa saúde e o mantemento da vida. ☐ B4.4. Intervención da enerxía na vida cotiá. ☐ B4.5. Uso responsable dos recursos naturais do planeta. Aforro enerxético. ☐ ☐ B4.6. A produción de residuos, a contaminación e o impacto ambiental. 	<p style="text-align: center;">3º TRIMESTRE</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ☐ B4.7. Desenvolvemento de actitudes individuais e colectivas fronte a determinados problemas mediambientais. ☐ B4.8. Realización de experiencias sinxelas sobre o comportamento dos corpos (lupas, espellos, auga e prismas) diante da luz. ☐ B4.9. Identificación de forzas coñecidas que fan que os obxectos se movan ou deformen. B4.10. ☐ Realización de experiencias con mesturas. ☐ B4.11. Identificación de compoñentes e preparación dunha mestura. ☐ B4.12. Procedementos de separación. 	
BLOQUE 5	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.1. Identificación da enerxía que fai funcionar as máquinas de uso cotián e doméstico e algúns operadores mecánicos (eixe, roda, polea, plano inclinado, engrenaxe, freo, panca, manivela etc.). ✦ B5.2. Importancia da ciencia e da tecnoloxía para mellorar as condicións de vida e de traballo. ✦ B5.3. Planificación e realización dalgún obxecto ou máquina de construción sinxela. ✦ B5.4. Manexo de ferramentas, aparellos e máquinas de uso doméstico, superando estereotipos sexistas. ✦ B5.5 Prevención de riscos no emprego de máquinas de uso cotián. 	3º TRIMESTRE

2.1.3 Concreción dos estándares de aprendizaxe mínimos avaliados da área de ciencias da natureza.

BLOQUE 1	BLOQUE 2	BLOQUE 3	BLOQUE 4	BLOQUE 5
-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

CNB1.2.2. Emprega axeitadamente o vocabulario que corresponde a cada un dos bloques de contidos.	CNB2.1.1. Localiza os principais órganos vitais e entende a súa importancia no funcionamento do organismo CNB2.3.1. Clasifica e diferencia alimentos en función dos nutrientes principais	CNB3.1.1. Observa, identifica e recoñece as características básicas e clasifica animais vertebrados e invertebrados do seu contorno, con criterio científico. CNB3.1.2 Observa, identifica e recoñece as características básicas e clasifica plantas do seu contorno, con criterio científico.	CNB4.1.1. Identifica e coñece a intervención da enerxía nos cambios da vida cotiá	CNB5.1.1. Manipula e identifica algunhas máquinas e aparellos sinxelos e habituais na vida cotiá, analizando o seu funcionamento.
--	--	---	---	---

2.2 ÁREA DE LINGUA CASTELÁ:

2.2.1. Contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e perfil competencial da área de lingua castelán.

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL. FALAR E ESCOITAR				
<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ c ✦ e 	✦ B1.1. Estratexias e normas para o intercambio comunicativo: participación; exposición clara; escoita; respecto á quenda de	✦ B1.1. Participar en situacións de comunicación, dirixidas ou espontáneas, respectando as normas da comunicación:	✦ LCB1.1.1. Expresa ideas, pensamentos, opinións, sentimentos con certa claridade.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CSC
	palabra; entoación adecuada; respecto polos sentimentos, experiencias, ideas, opinións e coñecementos dos e das demais.	quenda de palabra, escoitar.	✦ LCB1.1.2. Aplica as normas sociocomunicativas: escoita atenta, espera de quendas, participación respectuosa.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CSC

✦ e	✦ B1.2. Comprensión e expresión de mensaxes verbais e non verbais.	✦ B1.2. Recoñece a información verbal e non verbal dos discursos orais e integrála nas producións propias.	✦ LCB1.2.1. Integra recursos verbais e non verbais para comunicarse nas interaccións orais, dándolle valor complementario a estes.	✦ CCL
			✦ LCB1.2.2. Exprésase cunha pronunciación e unha dicción correctas: articulación, ritmo, entoación.	✦ CCL
✦ a ✦ b ✦ e	✦ B1.3. Participación en situación de comunicación, espontáneas e dirixidas, utilizando un discurso ordenado e coherente.	✦ B1.3. Expresarse con coherencia básica de forma oral para satisfacer necesidades de comunicación en diferentes situacións.	✦ LCB1.3.1. Participa activamente e con coherencia na secuencia das súas ideas en diversas situación de comunicación: ✦ - diálogos ✦ -exposicións orais segundo modelo e guiadas, con axuda, cando cumpra, das tecnoloxías da información e comunicación.	✦ CCL ✦ CD ✦ CAA ✦ CSC ✦ CSIEE
			✦ LCB1.3.2. Participa activamente nas tarefas de aula, cooperando en situación de aprendizaxe compartida.	✦ CCL ✦ CAA ✦ CSC ✦ CSIEE

✦ e	✦ B1.4. Dedución das palabras polo contexto. Interese pola ampliación do vocabulario. Creación de redes semánticas sinxelas.	✦ B1.4. Facer hipóteses sobre o significado de palabras sinxelas a partir do seu contexto de uso.	✦ LCB1.4.1. Utiliza o vocabulario axeitado a súa idade para expresarse con progresiva precisión nos diferentes contextos de comunicación.	✦ CCL
			✦ LCB1.4.2. Diferencia polo contexto o significado de correspondencias fonema-grafía idénticas en textos significativos.	✦ CCL

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.5. Comprensión global e específica de textos orais de diversa tipoloxía atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos) 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.5. Recoñecer o tema e as ideas principais dos textos orais sinxelos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB1.5.1. Comprende de forma global a información xeral de textos orais de uso habitual, do ámbito escolar e social, identifica o tema e selecciona as ideas principais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB1.5.2. Recoñece a tipoloxía de textos orais sinxelos de diversa tipoloxía atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos). 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB1.5.3. Responde preguntas correspondentes á comprensión literal. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL

			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB1.5.4. Utiliza a información recollida para levar a cabo diversas actividades en situación de aprendizaxe individual ou colectiva. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CSC ✦ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.6. Reprodución de textos adecuados ao nivel que estimulen o seu interese. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.6. Reproducir textos axeitados á súa idade, os seus gustos e intereses, utilizando con creatividade as distintas estratexias de comunicación oral. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB1.6.1. Reproduce de memoria breves textos literarios ou non literarios axeitados aos seus gustos e intereses. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CCEC

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.7. Produción de textos orais de diversa tipoloxía segundo o seu formato e intención comunicativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.7. Producir textos orais breves e sinxelos dos xéneros máis habituais imitando modelos e adecuados ao seu nivel 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB1.7.1. Elabora, imitando modelos, textos orais breves e sinxelos atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos). 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB1.7.2. Organiza o discurso axeitándose aos diferentes modos discursivos (narrar, expoñer, describir e dialogar) 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ b ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.8. Estratexias para utilizar a linguaxe oral como instrumento de comunicación e aprendizaxe: escoitar, recoller datos, preguntar 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.8. Utilizar de xeito efectivo a linguaxe oral: escoitar con atención, recoller datos, preguntar e repreguntar. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB1.8.1. Emprega de xeito efectivo a linguaxe oral para comunicarse e aprender: escoita, recollida de datos, pregunta e repregunta. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CSC ✦ CSIEE

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ d ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.8. Estratexias para utilizar a linguaxe oral como instrumento de comunicación e aprendizaxe: escoitar, recoller datos e preguntar. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.9. Valorar os medios de comunicación social como instrumento de aprendizaxe e de acceso a informacións e experiencias de outras persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB1.9.1. Utiliza de xeito guiado os medios audiovisuais e dixitais para recoller información. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CD ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB1.9.2. Transforma en noticias feitos cotiás próximos á súa realidade, imitando modelos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB1.9.3. Resume de forma global entrevistas, noticias e debates infantís procedentes dos medios de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CD ✦ CAA ✦ CSC

BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA. LER

✦ e	✦ B2.1. Lectura, en silencio e en voz alta de distintos tipos de texto adecuados ao seu nivel.	✦ B2.1. Ler en voz alta e en silencio, diferentes textos.	✦ LCB2.1.1. Le en silencio e en voz alta, sen dificultade e con certa expresividade, diferentes tipos de textos apropiados á súa idade	✦ CCL
✦ e	✦ B2.2. Comprensión global e específica de distintos tipos de texto atendendo a forma da mensaxe (descriptivos, narrativos, dialogados, expositivos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescriptivos).	✦ B2.2. Comprender distintos tipos de textos adaptados á idade e utilizando a lectura como medio para ampliar o vocabulario e fixar a ortografía.	✦ LCB2.2. 1. Distingue, de forma xeral, entre as diversas tipoloxías textuais en textos do ámbito escolar e social.	✦ CCL ✦ CAA
			✦ LCB2.2.2. Resume textos lidos, de diferente tipoloxía, adecuados a súa idade e reflectindo a estrutura e destacando as ideas	✦ CCL ✦ CAA
✦ e	✦ B2.3. Utilización de estratexias para a comprensión lectora de textos: consideración do título e	✦ B2.3. Utilizar estratexias para a comprensión de textos sinxelos de diversa tipoloxía.	✦ LCB2.3.1. Formula hipóteses sobre o contido do texto a partir do título e	✦ CCL ✦ CAA

	das ilustracións. Identificación de palabras clave. Relectura. Anticipación de hipóteses de significado polo contexto. Recoñecemento básico da tipoloxía textual. Uso do dicionario.		das ilustracións redundantes.	
			✦ LCB2.3.2. Identifica as palabras clave dun texto.	✦ CCL ✦ CAA
			✦ LCB2.3.3. Activa coñecementos previos axudándose deles para comprender un texto.	✦ CCL ✦ CCA
			✦ LCB2.3.4. Relaciona de xeito global, a información contida nos gráficos e ilustracións coa información que aparece no texto.	✦ CCL ✦ CMCT ✦ CCA
			✦ LCB2.3.5. Interpreta mapas conceptuais sinxelos.	✦ CCL ✦ CCA
			✦ LCB2.3.6. Iníciase na utilización autónoma do dicionario en distintos soportes, no seu traballo escolar.	✦ CCL ✦ CAA

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.4. Gusto pola lectura. ✦ B2.5. Selección de libros segundo o gusto persoal. ✦ B2.6. Lectura dos libros establecidos no Plan lector. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.4. Ler por propia iniciativa diferentes tipos de textos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB2.4.1. Dedicar un tempo semanal para a lectura voluntaria de diferentes textos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e ✦ i 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.6. Lectura dos libros establecidos no Plan lector. ✦ B2.7. Uso da biblioteca para a procura de información e utilización da mesma como fonte de aprendizaxe e de lecer. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.5. Utilizar fontes e soportes existentes na biblioteca para seleccionar e recoller información, ampliar coñecementos e aplicalos en traballos persoais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB2.5.1. Consulta biblioteca, de xeito guiado, de diferentes fontes bibliográficas e textos en soporte informático para obter información para realizar traballos individuais 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CD ✦ CAA

			ou en grupo.	
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB2.5.2. Localiza na biblioteca de aula e centro lecturas axeitadas ao seu gusto persoal e intereses, aplicando as normas básicas de funcionamento da mesma. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CD ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB2.5.3. Identifica o argumento de lecturas realizadas dando conta dalgunhas referencias bibliográficas: autor ou autora e xénero. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ b ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.8. Iniciación á creación da biblioteca persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.6. Mostra interese por manter unha biblioteca propia. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB2.6.1. Coida, conserva e organiza os seus libros. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.9. Identificación e valoración crítica das mensaxes e valores transmitidos polo texto. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.7. Identifica a estrutura organizativa de diferentes textos lidos, centrándose na interpretación do seu significado. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB2.7.1. Diferenza entre información e publicidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB2.7.2. Formula hipótese sobre a finalidade de textos de tipoloxía evidente a partir da súa estrutura e dos elementos lingüísticos e non lingüísticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CSC

<ul style="list-style-type: none"> ✦ e ✦ i 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.10. Utilización guiada das Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura e tratamento guiado da información. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.8. Utilizar as Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura e tratamento guiado da información. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB2.10.1. Utiliza as Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura e tratamento guiado da información. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CD ✦ CAA
--	--	--	--	--

BLOQUE 3. COMUNICACIÓN ESCRITA. ESCRIBIR

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.1. Producción de textos para comunicar coñecementos, experiencias e necesidades. ✦ B3.2. Cohesión do texto: mantemento do tempo verbal, puntuación. ✦ B3.3. Aplicación das normas ortográficas. Acentuación. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.1. Producir textos segundo un modelo con diferentes intencións comunicativas, aplicando as regras ortográficas e coidando a caligrafía, orde e presentación. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB3.1.1. Escribe, en diferentes soportes, textos sinxelo do ámbito escolar e social: atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos) diarios, cartas, correos electrónicos, noticias, contos, folletos informativos, narracións, textos científicos, anuncios publicitarios, receitas, instrucións, normas.... 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CD ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB3.1.2. Escribe textos, organizando as ideas utilizando elementos de cohesión básicos e respectando as normas gramaticais e ortográficas básicas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB3.1.3. Elabora e presenta, de forma guiada, un informe sinxelo, utilizando soporte papel e informático sobre tarefas ou proxectos realizados. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CD ✦ CAA ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB3.1.4. Presenta os seus textos con caligrafía clara e limpeza: evitando riscos, inclinación de liñas etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.4. Valoración da propia produción escrita, así como da produción escrita dos seus compañeiros. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.2. Valorar a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB3.2.1. Valora a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.5. Valoración da propia produción escrita, así como da produción escrita dos seus compañeiros. ✦ B3.6. Realización de ditados. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.3 Buscar unha mellora progresiva no uso da lingua escrita. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB3.3.1. Pon interese e esforzase por escribir correctamente 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB3.3.2. Reproduce textos ditados. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.7. Normas e estratexias para a produción de textos: planificación (función, destinatario, xeración de ideas, estrutura...) ✦ B3.8. Textualización en frases con secuencia lineal. ✦ B3.9. Revisión e mellora do texto. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.4. Aplicar todas as fases do proceso de escritura na produción de textos escritos de distinta índole: planificación, textualización, revisión e reescritura. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB3.4.1. Emprega, de xeito guiado e segundo modelos, estratexias de planificación, textualización e revisión do texto. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB3.4.2. Utiliza, para escribir textos sinxelos, borradores que amosan: a xeración e selección de ideas, a revisión ortográfica e a secuencia coherente do escrito. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e ✦ i 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.10. Creación de textos utilizando a linguaxe verbal e non verbal con intención informativa: carteis publicitarios. Anuncios. Cómic. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.5. Elaborar proxectos individuais ou colectivos sobre diferentes temas do seu interese. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB3.5.1. Elabora gráficas sinxelas a partir de datos obtidos de forma guiada. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB3.5.2. Elabora con creatividade textos breves do seu interese: contos, anuncios, rimas, cancións, cómic, carteis, ilustrándoos para facilitar a súa comprensión ou mellorar a súa presentación. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CD ✦ CAA ✦ CSIEE

<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ d ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.11. Uso da linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.6. Favorecer a través da linguaxe a formación dun pensamento crítico que impida discriminacións e prexuízos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB3.6.1. Exprésase por escrito, utilizando de xeito habitual, unha linguaxe non sexista e respectuosa coas diferenzas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CL ✦ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ✦ e ✦ i 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.12. Utilización guiada das Tecnoloxías da Información e da Comunicación de modo eficiente e responsable para presentar as súas producións. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.7. Utilizar as Tecnoloxías da Información e da Comunicación de modo eficiente e responsable para presentar as súas producións. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB3.7.1. Usa con axuda Internet e as Tecnoloxías da Información e da Comunicación para escribir, presentar os textos e buscar información, buscar imaxes, crear táboas e gráficas etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CD ✦ CAA ✦ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.13. Produción de textos segundo Plan de escritura do centro 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.8. Escribir os textos establecidos no Plan de escritura. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB3.8.1. Produce os textos establecidos no plan de escritura axeitados á súa idade e nivel. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CSIEE

✦ BLOQUE 4. COÑECEMENTO DA LINGUA

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.1. A palabra. A sílaba. Diptongos e hiatos. ✦ B4.2. Recoñecemento das distintas clases de palabras e explicación reflexiva do seu uso en situacións concretas de comunicación (nome, verbo, adxectivo, preposición, adverbio, pronomes e artigos). Características e uso de cada clase de palabra. ✦ B4.3 Conxugación dos verbos regulares e irregulares máis frecuentes. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.1. Aplicar os coñecementos básicos sobre a estrutura da lingua, a gramática (categorías gramaticais), o vocabulario (formación e significado das palabras e campos semánticos), así como as regras de ortografía para favorecer unha comunicación máis eficaz. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB4.1.1. Coñece e recoñece as categorías gramaticais pola súa función na lingua: presentar ao nome, substituír ao nome, expresar características do nome, expresar accións ou estados. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB4.1.2. Utiliza con corrección os tempos simples e compostos nas formas persoais e non persoais do modo indicativo e subxuntivo dos verbos ao producir textos orais e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL

			escritos.	
			✦ LCB4.1.3. Diferenza familias de palabras.	✦ CCL

✦ b ✦ e	✦ B4.2. Recoñecemento das distintas clases de palabras e explicación reflexiva do seu uso en situacións concretas de comunicación (nome, verbo, adxectivo, preposición, adverbio, pronomes e artigos). Características e uso de cada clase de palabra. ✦ B4.4. Vocabulario. Frases feitas. Formación de substantivos, adxectivos e verbos. Recursos derivativos: prefixos e sufixos na formación de nomes, adxectivos e verbos. ✦ B4.5. Recoñecemento e observación reflexiva dos constituíntes oracionais: a oración simple, suxeito e predicado. ✦ B4.6. Recoñecemento e uso dalgúns conectores textuais básicos.	✦ B4.2. Desenvolver as destrezas e competencias lingüísticas a través do uso da lingua.	✦ LCB4.2.1. Coñece, recoñece e usa sinónimos, antónimos, polisémicos ou frases feitas na expresión oral e escrita.	✦ CCL
			✦ LCB4.2.2. Recoñece prefixos e sufixos e é capaz de crear palabras derivadas.	✦ CCL
			✦ LCB4.2.3. Identifica e clasifica os diferentes tipos de palabras nun texto.	✦ CCL
			✦ LCB4.2.4. Utiliza diversos conectores básicos entre oracións ao producir textos orais e escritos.	✦ CCL
			✦ LCB4.2.5. Recoñece a oración simple, distingue suxeito e predicado.	✦ CCL
			✦ LCB4.3.1. Iníciase no coñecemento da estrutura do dicionario e no seu uso para buscar o significado de diferentes tipos palabras.	✦ CCL ✦ CAA
✦ b ✦ e	✦ B4.7. Uso eficaz do dicionario para ampliación de vocabulario e como consulta ortográfica e gramatical.	✦ B4.3. Sistematizar a adquisición de vocabulario a través dos textos.	✦ LCB4.3.2. Selecciona a	✦ CCL
			acepción correcta segundo o contexto de entre as varias que lle ofrece o dicionario.	✦ CAA
			✦ LCB4.3.3. Utiliza as normas ortográficas básicas nas súas producións escritas.	✦ CCL

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.8. Clases de nomes: comúns, propios, individuais, colectivos, concretos e abstractos. ✦ B4.9. Ortografía: utilización das regras básicas de ortografía. Regras de acentuación. Signos de puntuación. ✦ B4.10. As relacións gramaticais Recoñecemento e explicación reflexiva das relacións que se establecen entre o substantivo e o resto dos compoñentes do grupo nominal. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.4. Desenvolver estratexias para mellorar a comprensión oral e escrita a través do coñecemento da lingua. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB4.4.1. Utiliza as diferentes clases de palabras para elaborar o discurso. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB4.4.2. Utiliza correctamente as normas de concordancia de xénero e de número na expresión oral e escrita. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB4.4.3. Aplica as normas de acentuación e clasifica as palabras dun texto. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB4.4.4. Usa os signos de puntuación ao producir textos escritos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB4.4.5. Aplica as normas de uso da til nos seus textos escritos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB4.4.6. Utiliza unha sintaxe básica nas producións escritas propias. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e ✦ i 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.11. Utilización de material multimedia educativo e outros recursos didácticos ao seu alcance e propios da súa idade. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.5. Utilizar programas educativos dixitais e outros recursos didácticos ao seu alcance e propios da súa idade para realizar tarefas e avanzar na aprendizaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB4.5.1. Utiliza distintos programas educativos dixitais e outros recursos didácticos ao seu alcance e propios da súa idade como apoio e reforzo da aprendizaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CD ✦ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ d ✦ e ✦ o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.12. Valoración da diversidade da lingua na nosa comunidade autónoma. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.6. Valorar a variedade lingüística de España e do español como fonte de enriquecemento cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB4.6.1. Valora a variedade lingüística de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CSC

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ d ✦ e ✦ o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.13. Identificación das similitudes e diferenzas entre as linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia comunicativa integrada. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.7. Comparar aspectos básicos das linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia integrada. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB4.7.1. Compara aspectos (gráficos, sintácticos e léxicos) das linguas que coñece. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CSC
BLOQUE 5. EDUCACIÓN LITERARIA				
<ul style="list-style-type: none"> ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.1. Valoración dos textos literarios como vehículo de comunicación e como fonte de coñecemento doutros mundos, tempos e culturas e como gozo persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.1. Valorar os textos literarios e utilizar a lectura como fonte de lecer e información. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB 5.1.1. Valora de forma global, as características fundamentais de textos literarios narrativos, poéticos e dramáticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.2. Lectura guiada de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual. ✦ B5.3. Lectura comentada de poemas, relatos e obras teatrais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.2. Integrar a lectura expresiva e a comprensión e interpretación de textos literarios narrativos, líricos e dramáticos na práctica escolar e recoñecer e interpretar algúns recursos básicos da 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB 5.2.1. Realiza lecturas guiadas e comentadas de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.4. Identificación de recursos literarios ✦ B5.5. Distinción entre conto e lenda. Coñecemento de lendas españolas e doutros países. 	<ul style="list-style-type: none"> linguaxe literaria e diferenza das principais convencións formais dos xéneros. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB 5.2.2. Interpreta, intuitivamente, a linguaxe figurada en textos literarios. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.4. Identificación de recursos literarios. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.3. Coñecer e valorar os recursos literarios da tradición oral: poemas, cancións, contos, refráns e adiviñas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB 5.3.1. Distingue algúns recursos retóricos básicos propios dos poemas 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB 5.3.1. Utiliza, de xeito guiado, comparacións, aumentativos, diminutivos e sinónimos en textos literarios. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CCEC

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.6. Creación de textos literarios en prosa ou en verso, valorando o sentido estético e a creatividade: contos, poemas, adiviñas, cancións e teatro. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.4. Producir a partir de modelos dados textos literarios en prosa ou en verso, con sentido estético e creatividade: contos, poemas, adiviñas, cancións e fragmentos teatrais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB 5.4.1. Crea, con axuda, sinxelos textos literarios (contos, poemas, cancións e sinxelas obras teatrais) a partir de pautas ou modelos dados. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CSIEE ✦ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.2. Lectura guiada de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual. ✦ B5.3. Lectura comentada de poemas, relatos e obras teatrais. ✦ B5.4. Identificación de recursos literarios ✦ B5.5. Distinción entre conto e lenda. Coñecemento de lendas españolas e doutros países. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.2. Integrar a lectura expresiva e a comprensión e interpretación de textos literarios narrativos, líricos e dramáticos na práctica escolar e recoñecer e interpretar algúns recursos básicos da linguaxe literaria e diferenza das principais convencións formais dos xéneros. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB 5.2.1. Realiza lecturas guiadas e comentadas de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB 5.2.2. Interpreta, intuitivamente, a linguaxe figurada en textos literarios. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.4. Identificación de recursos literarios. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.3. Coñecer e valorar os recursos literarios da tradición 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB 5.3.1. Distingue algúns recursos retóricos básicos 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CCEC
		<p>oral: poemas, cancións, contos, refráns e adiviñas.</p>	<p>propios dos poemas</p>	
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB 5.3.1. Utiliza, de xeito guiado, comparacións, aumentativos, diminutivos e sinónimos en textos literarios. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.6. Creación de textos literarios en prosa ou en verso, valorando o sentido estético e a creatividade: contos, poemas, adiviñas, cancións e teatro. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.4. Producir a partir de modelos dados textos literarios en prosa ou en verso, con sentido estético e creatividade: contos, poemas, adiviñas, cancións e fragmentos teatrais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB 5.4.1. Crea, con axuda, sinxelos textos literarios (contos, poemas, cancións e sinxelas obras teatrais) a partir de pautas ou modelos dados. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CSIEE ✦ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ b ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.7. Comprensión, memorización e recitado de poemas co ritmo, entoación e dicción adecuados. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.5. Reproducir textos literarios breves e sinxelos e adaptados á idade. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB 5.5.1. Memoriza e reproduce sinxelos textos orais adecuados á súa idade: contos, poemas, cancións. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CCEC

<ul style="list-style-type: none"> ✦ e ✦ j 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.8. Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.6. Participar con interese en dramatizacións de textos literarios adaptados á idade. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB 5.6.1. Realiza dramatizacións individualmente e en grupo de textos literarios axeitados á súa idade. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ✦ d ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.9. Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada) como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.7. Valorar a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ LCB 5.7.1. Valora a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CSC ✦ CCEC

2.2.2 Temporalización

ÁREA LINGUA CASTELÁ E LITERATURA	CONTIDOS	TEMPORALIZACIÓN
BLOQUE 1 Comunicación oral: Falar e escoitar	B1.1,B1.2,B1.3, B1.4, B1.5,B1.6,B1.7,B1.8	AO LONGO DE TODO O CURSO
BLOQUE 2 Comunicación escrita. Ler	B2.1, B2.2, B2.3, B2.4, B2.5, B2.6, B2.7, B2.8, B2.9,B2.10	AO LONGO DE TODO O CURSO
BLOQUE 3 Comunicación escrita. Escribir	B3.1,B3.2, B3.3, B3.4, B3.5, B3.6, B3.7, B3.8, B3.9, B3.10,B3.11,B3.12,B3.13	AO LONGO DE TODO O CURSO

<p>BLOQUE 4 Coñecemento da lingua</p>	<p>B4.1. A palabra. A sílaba. Diptongos e hiatos.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✦ Coñecemento do abecedario. ✦ Ordenación alfabética dunha lista de palabras. <p>B4.2: Recoñecemento das distintas clases de palabras e explicación reflexiva do seu uso en situacións concretas de comunicación (nome, adxectivo, e artigos). Características e uso de cada clase de palabra.</p> <p>B4.4. Vocabulario. Frases feitas. Formación de substantivos, adxectivos e verbos. Recursos derivativos: prefixos e sufixos na formación de nomes, adxectivos e verbos.</p> <p>B4.8. Clases de nomes: comúns, propios, individuais, colectivos, concretos e abstractos.</p> <p>B4.9. Ortografía: utilización das regras básicas de ortografía. Regras de acentuación. Signos de puntuación.</p> <p>B4.7,B4.10, B4.11, B4.12, B4.13</p> <p>B4.3 Conxugación dos verbos regulares e irregulares máis frecuentes.</p> <p>B4.4. Vocabulario. Frases feitas. Formación de substantivos, adxectivos e verbos. Recursos derivativos: prefixos e sufixos na formación de nomes, adxectivos e verbos.</p> <p>B4.7,B4.10, B4.11, B4.12, B4.13</p> <p>B4.4. Vocabulario. Frases feitas. Formación de substantivos, adxectivos e verbos. Recursos derivativos: prefixos e sufixos na formación de nomes, adxectivos e verbos.</p>	<p>AO LONGO DE TODO O CURSO</p>
--	--	--

	<p>B4.5. Recoñecemento e observación reflexiva dos constituíntes oracionais: a oración simple, suxeito e predicado.</p> <p>B4.6. Recoñecemento e uso dalgúns conectores textuais básicos.</p> <p>B4.10. As relacións gramaticais</p> <p>Recoñecemento e explicación reflexiva das relacións que se establecen entre o substantivo e o resto dos compoñentes do grupo nominal.</p> <p>B4.7,B4.10, B4.11, B4.12, B4.13</p>	
<p>BLOQUE 5 :Educación literaria</p>	<p>B5.1, B5.2, B5.3, B5.4, B5.5, B5.6, B5.7, B5.8, B5.9</p>	<p>AO LONGO DE TODO O CURSO</p>

2.2.3 Concreción dos estándares de aprendizaxe mínimos avaliados da área de lingua castelán.

<p><u>BLOQUE 1</u></p>	<p><u>BLOQUE 2</u></p>	<p><u>BLOQUE 3</u></p>	<p><u>BLOQUE 4</u></p>	<p><u>BLOQUE 5</u></p>
-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

<p>LCB1.1.1. Expresa ideas, pensamentos, opinións, sentimentos con certa claridade.</p> <p>LCB1.4.1. Utiliza o vocabulario axeitado a súa idade para expresarse con progresiva precisión nos diferentes contextos de comunicación.</p> <p>LCB1.5.1. Comprende de forma global a información xeral de textos orais de uso habitual, do ámbito escolar e social, identifica o tema e selecciona as ideas principais.</p> <p>LCB1.5.2. Recoñece a tipoloxía de textos orais sinxelos de diversa tipoloxía atendendo á forma da mensaxe (<u>descriptivos, narrativos, dialogados, expositivos</u>) e a súa intención comunicativa (informativos e literarios).</p>	<p>LCB2.1.1. Le en silencio e en voz alta, sen dificultade e con certa expresividade, diferentes tipos de textos apropiados á súa idade.</p> <p>LCB2.2.2. Resume textos lidos, de diferente tipoloxía, adecuados a súa idade e reflectindo a estrutura e destacando as ideas principais.</p>	<p>LCB3.1.1. Escribe, en diferentes soportes, textos sinxelo do ámbito escolar e social: atendendo á forma da mensaxe (descriptivos, narrativos, dialogados, expositivos) e a súa intención comunicativa (informativos e literarios) diarios, cartas, correos electrónicos, noticias, contos, folletos informativos, narracións, textos científico...</p> <p>LCB3.5.2. Elabora con creatividade textos breves do seu interese: contos, anuncios, rimas, cancións, cómics, carteis, ilustrándoos para facilitar a súa comprensión ou mellorar a súa presentación.</p>	<p>LCB4.1.1. Coñece e recoñece as categorías gramaticais pola súa función na lingua: presentar ao nome, substituír ao nome, expresar características do nome, expresar accións ou estados.</p>	<p>LCB 5.2.1. Realiza lecturas guiadas e comentadas de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual.</p> <p>LCB 5.4.1. Crea, con axuda, sinxelos textos literarios (contos, poemas, cancións e sinxelas obras teatrais) a partir de pautas ou modelos dados.</p>
--	--	--	--	---

2.3. ÁREA DE LINGUA GALEGA:

2.3.1 Contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e perfil competencial da área de Lingua Galega.

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO	CUARTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL: FALAR E ESCOITAR				
a e	B1.1. Comprensión de textos orais procedentes da radio, da televisión ou da internet, con especial incidencia na noticia, para obter información xeral sobre feitos e acontecementos que resulten significativos e elaboración dun resumo.	B1.1. Comprender o sentido global de textos orais informativos dos medios de comunicación audiovisuais emitidos con claridade, de xeito directo e estilo sinxelo.	LGB1.1.1. Comprende as ideas principais dun texto xornalístico oral informativo dos medios de comunicación audiovisual, emitido de xeito claro, directo e sinxelo.	CCL CAA

			LGB1.1.2. Elabora un breve resumo dun texto oral.	CCL CSC
b d e i o	B1.2. Uso guiado de documentos audiovisuais para obter e relacionar informacións relevantes para aprender.	B1.2. Utilizar de xeito guiado documentos audiovisuais valorándoos como instrumento de aprendizaxe.	LGB1.2.1. Accede de xeito guiado a documentos, audiovisuais e dixitais para obter a información necesaria para realizar traballos ou completar información.	CCL CD CAA CSC
a b c e o	B1.3. Comprensión e produción de textos orais breves para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián, de carácter informal (conversas entre iguais e no equipo de traballo) e dun maior grao de formalización (exposicións da clase ou debates).	B1.3. Comprender e producir textos orais propios do uso cotián ou do ámbito académico.	LGB1.3.1. Participa nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e intervindo coas propostas propias.	CCL CAA CSC CSEIEE
			LGB1.3.2. Sigue unha exposición da clase e extrae o sentido global.	CCL CAA
			LGB1.3.3. Elabora e produce textos orais (explicacións sinxelas, exposicións, narracións...) presentando coherentemente a secuencia de ideas, feitos, vivencias e as súas opinións e preferencias, utilizando o dicionario se é preciso.	CCL CSIEE CAA
			LGB1.3.4. Participa no traballo en grupo, así como nos debates.	CCL CSIEE CAA CCL

a c e	B1.4. Actitude de escoita adecuada e respecto das de quen fala sen interrupcións inadecuadas.	B1.4. Manter unha actitude de escoita activa, deixando falar os demais, sen anticiparse ao que van dicir e respectando as súas opinións.	LGB1.4.1. Atende as intervencións dos e das demais en actos de fala orais, sen interromper.	CCL CSC
			LGB1.4.2. Respecta as opinións da persoa que fala.	CCL CSC
a c d e o	B1.5. Participación e cooperación nas situacións comunicativas habituais (informacións, conversas reguladoras da convivencia, debates, discusións ou instrucións) con valoración e respecto das normas que rexen a interacción oral (petición e quendas de palabra, mantemento do tema, respecto ás opinións das demais persoas, papeis diversos no intercambio comunicativo, ton de voz, posturas e xestos adecuados).	B1.5. Participar nas diversas situacións de intercambio oral que se producen na aula amosando valoración e respecto polas normas que rexen a interacción oral.	LGB1.5.1. Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais.	CCL CS C CAA
			LGB1.5.2. Respecta as opinións das persoas participantes nos intercambios orais e é consciente da posibilidade de empregar a lingua galega en calquera intercambio oral dentro da escola ou fóra dela.	CCL CSC CCEC
			LGB1.5.3. Emprega unha postura e xestualidade adaptada ao discurso, para reforzalo e facilitar a súa comprensión.	CCL CSC CCEC
			LGB1.5.4. Exprésase cunha pronuncia e dicción correctas: articulación e volume.	CCL CSC CCEC
			LGB1.5.5. Participa na conversa formulando e contestando preguntas.	CCL CSC CCEC CAA
a b e o	B1.6. Uso de estratexias elementais para comprender e facer comprender as mensaxes orais: ton de voz, entoación, xestualidade e uso de nexos básicos.	B1.6. Amosar interese por expresarse en público coherentemente, usando nexos básicos adecuados e presentando estratexias	LGB1.6.1. Planifica e elabora un discurso oral coherente, na secuencia de ideas ou feitos utilizando un vocabulario adecuado á súa idade.	CCL CAA

		elementais para facer comprender a mensaxe.	LGB1.6.2. Elabora un discurso oral cohesivo, utilizando algúns nexos básicos.	CCL
			LGB1.6.3. Amosa un discurso oral claro, cunha pronuncia e entoación axeitada e propia da lingua galega.	CCL CCEC
b e i o	B1.7. Produción de textos orais propios dos medios de comunicación social mediante simulación para ofrecer e compartir información e opinión.	B1.7. Elaborar textos sinxelos propios dos medios de comunicación mediante simulación.	LGB1.7.1. Elabora textos sinxelos propios dos medios de comunicación mediante simulación.	CCL CD CAA CSIEE CSC
d e	B1.8. Utilización de estratexias para potenciar a expresividade das mensaxes orais.	B1.8. Reforzar a eficacia comunicativa das súas mensaxes orais, coa utilización de elementos propios da linguaxe xestual.	LGB1.8.1. Utiliza a expresividade corporal para reforzar o sentido das súas producións orais.	CCL CCEC CSC CAA
b d e o	B1.9. Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.	B1.9. Amosar respecto e cooperación nas situacións de aprendizaxe en grupo.	LGB1.9.1. Amosa respecto ás ideas dos e das demais e contribúe ao traballo en grupo.	CCL CAA CSIEE

e	B1.10. Interese por expresarse oralmente coa pronuncia e coa entoación adecuadas.	B1.10. Interesarse por amosar unha pronuncia e entoación adecuadas.	LGB1.10.1. Interésase por expresarse oralmente coa pronuncia e entoación adecuada a cada acto comunicativo.	CCL CAA CCEC CSIEE
a d e o	B1.11. Uso, dunha forma xeral, dunha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.	B1.11. Usar, dunha forma xeral, unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.	LGB1.11.1. Usa, dunha forma xeral, unha linguaxe non sexista.	CCL CSC
			LGB1.11.2. Usa, de maneira xeral, unha linguaxe respectuosa coas diferenzas.	CCL CSC

a d e o	B1.12. Recoñecemento das variedades lingüísticas de carácter xeográfico en textos orais, sinalando as diferenzas fonéticas e morfolóxicas e léxicas máis evidentes.	B1.12. Identificar variedades lingüísticas de carácter xeográfico en textos orais, sinalando as diferenzas fonéticas, morfolóxicas e léxicas máis evidentes.	LGB1.12.1. Identifica diferenzas fonéticas e morfolóxicas moi evidentes en textos orais caracterizados pola súa orixe xeográfica.	CCL CCEC
			LGB1.12.2. Valora por igual as distintas variedades xeográficas da lingua galega e o estándar como variante unificadora.	CCL CSC CCEC
a d e o	B1.13. Identificación da lingua galega con diversos contextos de uso oral da lingua: en diferentes ámbitos profesionais e públicos (sanidade, educación, medios de comunicación, comercios...) e en conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.	B1.13. Identificar a lingua galega con diversos contextos de uso oral.	LGB1.13.1. Identifica o uso oral da lingua galega con diversos contextos profesionais: sanidade, educación, medios de comunicación, todo tipo de comercios.	CCL CCEC
			LGB1.13.2. Recoñece a validez da lingua galega para	CCL

			conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.	CCEC CSC
--	--	--	--	-----------------

BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA: LER

b e l j o	B2.1. Comprensión da información relevante en textos das situacións cotiás de relación social: correspondencia escolar, normas da clase, normas do comedor, normas do transporte e regras de xogos.	B2.1. Comprender, localizar e seleccionar información explícita en textos escritos de soportes variados (web infantís, libros, carteis).	LGB2.1.1. Comprende a información relevante en textos propios de situacións cotiás e dos medios de comunicación social nos que esta se amose de forma evidente.	CCL CD CSC
	B2.2. Comprensión de información xeral en textos procedentes dos medios de comunicación social (incluídas web infantís) con especial incidencia na noticia		LGB2.1.2. Identifica as ideas principais dun texto (narrativo, descritivo, expositivo) adecuado á súa idade.	CCL

	e nas cartas á dirección do xornal, localizando informacións destacadas en portadas, titulares, subtítulos, entradas. B2.3. Comprensión de información relevante en textos para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián (folletos descrições, instrucións e explicacións).		LGB2.1.3. Busca, localiza e selecciona información concreta dun texto sinxelo, adecuado á súa idade.	CCL CAA CSIEE
			LGB2.1.4. Interpreta, personificacións, hipérbolos e ironías evidentes, en textos de dificultade adecuada á súa idade.	CCL CAA CSIEE
			LGB2.1.5. Identifica a estrutura xeral dun texto e recoñece algúns mecanismos de cohesión (repeticións, sinónimos, anáforas)	CCL

			pronominais sinxelas).	
			LGB2.1.6. Emprega o dicionario para resolver as dúbidas de vocabulario que atopa nos textos.	CCL CAA CSIEE
			LGB2.1.7. Fai unha lectura rápida, selectiva ou integral en función das necesidades de cada momento	CCL CAA CSIEE
b e	B2.4. Interpretación de esquemas, gráficos e ilustracións relacionadas co contido principal do texto que acompañan.	B2.2. Interpretar e comprender, de maneira xeral, a información procedente de gráficos, esquemas sinxelos e ilustracións en textos.	LGB2.2.1. Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de gráficos, esquemas sinxelos e ilustracións, relacionando esta co contido do texto que acompañan.	CCL CAA CSC CSIEE CMCT
b e	B2.5. Subliñado, esquematización e resumo da información relevante dun texto sinxelo.	B2.3. Realizar o subliñado das ideas principais dun texto	LGB2.3.1. Realiza o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo.	CCL CAA

		sinxelo e esquematizar e resumir o seu contido.	LGB2.3.2. Esquematiza as ideas dun texto sinxelo, indicando as ideas principais.	CCL CAA
			LGB2.3.3. Realiza o resumo dun texto sinxelo.	CCL CAA
b e	B2.6. Introducción ás estratexias de control do proceso lector (anticipación, formulación de hipóteses, relectura...).	B2.4. Utilizar, de maneira xeral, estratexias para mellorar a lectura.	LGB2.4.1. Deduce, de maneira xeral, o posible contido dun texto antes de lelo, axudándose do título e as	CCL CAA CSIEE

			ilustracións.	
			LGB2.4.2. Relé un texto e marca as palabras clave para acadar a comprensión, cando é preciso.	CCL CAA CSIEE
b e i	B2.7. Uso dirixido das tecnoloxías da información e das bibliotecas para obter informacións relevantes para realizar as súas tarefas.	B2.5. Utilizar as tecnoloxías da información para obter información necesaria para a realización das súas tarefas.	LGB2.5.1. Utiliza, de forma guiada, as tecnoloxías da información para obter información.	CCL CD CAA
			LGB2.5.2. Utiliza dicionarios dixitais para interpretar a información dun texto.	CCL CAA CD CSIEE
a b e	B2.8. Lectura persoal, silenciosa e en voz alta, de textos en galego adaptados aos seus intereses. B2.9. Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios e non literarios.	B2.6. Ler, en silencio ou en voz alta, textos en galego adaptados aos seus intereses.	LGB2.6.1. Descodifica sen dificultade as palabras.	CCL CAA
			LGB2.6.2. Le textos en voz alta, sen dificultade e coa velocidade adecuada.	CCL
			LGB2.6.3. Le textos, adaptados á súa idade e aos seus intereses, en silencio e sen dificultade.	CCL
			LGB2.6.4. Fai lecturas dramatizadas de textos.	CCL CSC

a b e i	B2.10. Coñecemento do funcionamento da biblioteca da aula e do centro, así como as virtuais e participación en actividades literarias.	B2.7. Coñecer o funcionamento da bibliotecas de aula, centro, así como as virtuais, colaborando no seu coidado e mellora, e participar en actividades literarias.	LGB2.7.1. Usa a biblioteca de aula con certa autonomía, para obter datos e informacións, e colabora no seu coidado e mellora.	CCL CAA CS C
			LGB2.7.2. Identifica o funcionamento da biblioteca de aula, de centro, así como as virtuais e colabora no seu coidado e mellora.	CCL CAA CS C
			LGB2.7.3. Participa en actividades literarias do centro.	CCL CSC CCEC
a b e	B2.11. Mantemento adecuado e ampliación da biblioteca persoal.	B2.8. Ter interese por ter unha biblioteca propia.	LGB2.8.1. Aмосa interese pola conservación e organización dos seus libros.	CCL CAA CS C
a b e o	B2.12. Interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e como medio de comunicación de experiencias.	B2.9. Amosar interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación.	LGB2.9.1. Aмосa interese pola lectura como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación.	CCL CAA CSC CCEC
a b e	B2.13. Desenvolvemento da autonomía lectora, da capacidade de elección de temas e de textos e de expresión das preferencias persoais.	B2.10. Amosar certa autonomía lectora e capacidade de selección de textos do seu interese, así	LGB2.10.1. Aмосa certa autonomía lectora e capacidade de seleccionar textos do seu interese.	CCL
m		como ser quen de expresar preferencias.	LGB2.10.2. Expresa, de maneira sinxela, opinións e valoracións sobre as lecturas feitas.	CCL CSC CAA CSIEE

BLOQUE 3. COMUNICACIÓN ESCRITA: ESCRIBIR

a b e	B3.1. Uso, de maneira xeral, das estratexias de planificación, de textualización e revisión como partes do proceso escritor.	B3.1. Usar, de maneira xeral, as estratexias de planificación, textualización e revisión do texto.	LGB3.1.1. Planifica a elaboración do texto, antes de comezar a escribir, xerando ideas, seleccionando e estruturando a información.	CCL CSIEE CAA
			LGB3.1.2. Elabora o texto cunha estrutura definida, con coherencia xeral e de xeito creativo.	CCL CAA CSIEE
			LGB3.1.3. Aplica, de forma xeral, os signos de puntuación (punto, coma, punto e coma, dous puntos, puntos suspensivos, signos de exclamación e interrogación).	CCL
			LGB3.1.4. Aplica, de maneira xeral, a norma lingüística: ortografía, acentuación, léxico, morfosintaxe.	CCL CSC CCEC
			LGB3.1.5. Escribe textos propios seguindo o proceso de planificación, redacción, revisión e elabora borradores.	CCL CAA CSIEE
			LGB3.1.6. Usa o dicionario durante a elaboración de textos.	CCL CAA CSIEE

a b e i o	B3.2. Composición de textos propios de situacións cotiás de relación social (correspondencia básica, mensaxes curtas, normas de convivencia, avisos, solicitudes, instrucións) de acordo coas características propias destes xéneros. B3.3. Composición de textos de información e de opinión moi sinxelos, característicos dos medios de comunicación social, sobre acontecementos significativos, con especial incidencia na noticia e nas cartas á dirección do xornal, en situacións reais ou simuladas.	B3.2. Crear textos sinxelos de diferente tipoloxía que permitan narrar, describir e resumir emocións e informacións relacionadas con situacións cotiás e aqueles que sexan característicos dos medios de comunicación.	LGB3.2.1. Elabora, en diferentes soportes, textos propios da vida cotiá e académica, imitando modelos: cartas e correos electrónicos, mensaxes curtas, normas de convivencia, avisos, instrucións...	CCL CA A CD
			LGB3.2.2. Redacta textos sinxelos xornalísticos (noticias) e publicitarios (anuncios e carteis).	CCL CSC CCEC CAA
			LGB3.2.3. Elabora diferentes tipos de textos (narrativos, expositivos, descritivos) seguindo un guión establecido.	CCL CAA
			LGB3.2.4. Escribe textos coherentes empregando algúns elementos de cohesión.	CCL CSC CCEC

			LGB3.2.5. Resume o contido de textos sinxelos propios do ámbito da vida persoal ou familiar ou dos medios de comunicación.	CCL CS C CAA
b e	B3.4. Producción de textos relacionados co ámbito académico para obter, organizar e comunicar información (cuestionarios, resumos, informes sinxelos, descrições, explicacións).	B3.3. Elaborar textos do ámbito académico para obter, organizar e comunicar información.	LGB3.3.1. Elabora por escrito textos moi sinxelos do ámbito académico (cuestionarios, resumos, informes sinxelos, descrições, explicacións...) para obter, organizar e comunicar información.	CCL CAA CSIEE

a b e j o	B3.5. Creación de textos sinxelos utilizando a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómic.	B3.4. Elaborar textos sinxelos que combinen a linguaxe verbal e a non verbal.	LGB3.4.1. Elabora textos sinxelos que combinan a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómic.	CCL CSC CCEC CAA CSIEE
b d e i j	B3.6. Uso guiado de programas informáticos de procesamento de textos.	B3.5. Usar, de xeito guiado, programas informáticos de procesamento de texto.	LGB3.5.1. Usa, de xeito guiado, programas informáticos de procesamento de texto.	CCL CD CAA CSIEE

b e i j	B3.7. Utilización de elementos gráficos e paratextuais, con grao crecente de dificultade, para facilitar a comprensión (ilustracións, subliñados, gráficos, tipografía) e ilustrar o seu contido.	B3.6. Utilizar recursos gráficos e paratextuais que faciliten a comprensión dos textos.	LGB3.6.1. Usa recursos sinxelos gráficos e paratextuais (ilustracións, subliñados, gráficos e tipografía) para facilitar a comprensión dos textos e ilustrar o seu contido.	CCL CD CSIEE
a b e i	B3.8. Interese polo coidado e a presentación dos textos escritos e respecto pola norma ortográfica. B3.9. Valoración da escritura como instrumento de relación social, de obtención e de reelaboración da información e dos coñecementos.	B3.7. Coidar a presentación dos traballos escritos en calquera soporte e valorar a lingua escrita como medio de comunicación.	LGB3.7.1. Coida a presentación dos textos seguindo as normas básicas de presentación establecidas: marxes, disposición no papel, limpeza, calidade caligráfica, interliñado... en calquera soporte. LGB3.7.2. Valora a lingua escrita como medio de comunicación e como medio de obtención e coñecemento.	CCL CD CAA CCL CSC

BLOQUE 4. COÑECEMENTO DA LINGUA

e	B4.1. Uso e identificación intuitiva da terminoloxía seguinte nas actividades de produción e interpretación: denominación dos textos traballados; enunciado, palabra e sílaba, xénero e número, determinantes, cuantificadores, tempos verbais (pasado, presente e futuro).	B4.1. Utilizar terminoloxía lingüística e gramatical básica, como apoio á comprensión e á produción de textos, así como aplicar o seu coñecemento no uso da lingua.	LGB4.1.1. Sinala a denominación dos textos traballados e recoñece nestes enunciados, palabras e sílabas.	CCL CAA
			LGB4.1.2. Identifica o tempo verbal (presente, pasado e futuro) en formas verbais dadas.	CCL CAA

			LGB4.1.3. Diferencia as sílabas que conforman cada palabra, diferenciando a sílaba tónica das átonas.	CCL CAA
			LGB4.1.4. Identifica nun texto substantivos, adxectivos determinantes e cuantificadores.	CCL CAA
			LGB4.1.5. Sinala o xénero e número de palabras dadas e cámbiao.	CCL CAA
b e	B4.2. Aplicación xeral das normas ortográficas, apreciando o seu valor social.	B4.2. Aplicar, de forma xeral, as normas ortográficas xerais e as de acentuación en particular, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas.	LGB4.2.1. Aplica xeralmente as normas de acentuación.	CCL CSC CCEC
			LGB4.2.2. Coñece e utiliza as normas ortográficas básicas, aplicándoas nas súas producións escritas.	CCL CSC CCEC
			LGB4.2.3. Valora a importancia do dominio da ortografía para asegurar unha correcta comunicación escrita entre as persoas falantes dunha mesma lingua e para garantir unha adecuada interpretación dos textos escritos.	CCL CSC CCEC

e e	<p>B4.3. Comparación e transformación de enunciados, mediante inserción, supresión, cambio de orde, segmentación e recomposición, para xulgar sobre a gramaticalidade dos resultados e facilitar o desenvolvemento dos conceptos lingüísticos e da metalinguaxe.</p> <p>B4.4. Comparación de estruturas sintácticas elementais para observar a súa equivalencia semántica ou posibles alteracións do significado.</p>	<p>B4.3. Utilizar correctamente as regras de puntuación, así como construír correctamente as oracións desde o punto de vista sintáctico, nas producións orais e escritas.</p>	<p>LGB4.3.1. Emprega con correccións os signos de puntuación.</p>	CCL
			<p>LGB4.3.2. Usa unha sintaxe elemental adecuada nas súas producións.</p>	CCL
			<p>LGB4.3.3. Respecta, de xeito xeral, as normas morfosintácticas de colocación do pronome átono.</p>	CCL CSC CCEC
	<p>B4.5. Inserción e coordinación de oracións como instrumento na mellora da composición escrita.</p> <p>B4.6. Exploración das posibilidades do uso de diversos enlaces entre oracións (adición, causa, oposición, contradición...), en relación coa composición de textos.</p>	<p>B4.4. Recoñecer e empregar os conectores básicos.</p>	<p>LGB4.4.1. Usa diversos conectores básicos entre oracións: adición, causa, oposición, contradición...</p>	CCL CAA
e	<p>B4.7. Identificación intuitiva do verbo e os seus complementos, especialmente o suxeito, así como dalgúns papeis semánticos do suxeito.</p>	<p>B4.5. Identificar intuitivamente o suxeito e o predicado, así como o papel semántico do suxeito, para mellorar a comprensión e a produción de textos.</p>	<p>LGB4.5.1. Identifica intuitivamente, en oracións sinxelas, o papel semántico do suxeito.</p>	CCL CAA
			<p>LGB4.5.2. Sinala intuitivamente o verbo e os seus complementos, especialmente o suxeito, en oracións.</p>	CCL CAA

b e i o	B4.8. Uso do dicionario, en papel ou dixital, con certa autonomía. B4.9. Identificación de palabras compostas e derivadas, de sinónimos de antónimos e palabras polisémicas de uso habitual, en relación coa comprensión e coa produción de textos.	B4.6. Usar o dicionario en papel ou dixital, con certa autonomía. B4.7. Identificar palabras compostas e derivadas, así como sinónimos, antónimos e palabras polisémicas de uso habitual, para comprender e producir textos.	LGB4.6.1. Usa, con certa autonomía, o dicionario en papel ou dixital.	CCL CA A CD
			LGB4.7.1. Recoñece palabras derivadas e compostas, identificando e formando familias de palabras.	CCL CAA
			LGB4.7.2. Recoñece e usa sinónimos, antónimos, palabras polisémicas de uso habitual.	CCL CAA
a d e h m o	B4.10. Valoración da lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	B4.8. Valorar a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	LGB4.8.1. Identifica e valora a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	CCL CSC CCEC
a d	B4.11. Comparación entre aspectos das linguas que coñece e/ou está a aprender para mellorar os procesos comunicativos e recoñecer as	B4.9. Establecer relacións elementais entre as diversas linguas que utiliza ou está a aprender o alumnado. para	LGB4.9.1. Recoñece, de forma xeral, e evita as interferencias entre as linguas que está a aprender.	CCL CCEC

e m o	interferencias.	reflexionar sobre como mellorar os seus procesos comunicativos na lingua galega.	LGB4.9.2. Identifica diferenzas, regularidades e semellanzas elementais sintácticas, ortográficas, morfolóxicas e léxicas entre todas as linguas que coñece e/ou está a aprender, como punto de apoio para a súa aprendizaxe.	CCL CCEC CSC
-------------	-----------------	--	---	--------------------

BLOQUE 5. EDUCACIÓN LITERARIA				
b d e o	B5.1. escoita, memorización e reprodución de textos procedentes da literatura popular oral galega (adiviñas, lendas, contos, poemas, cancións, ditos), así como da literatura galega en xeral.	B5.1. escoitar, memorizar, reproducir e valorar textos procedentes da literatura popular galega, así como da literatura galega en xeral.	LGB5.1.1. escoita, memoriza e reproduce textos procedentes da literatura popular oral galega (adiviñas, lendas, contos, poemas, cancións, ditos) e da literatura galega en xeral. LGB5.1.2. Valora os textos da literatura galega (oral ou non) como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.	CCL CAA CCEC
	B5.2. Valoración e aprecio do texto literario galego (oral ou non) como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.			CCL CCEC
b d e	B5.3. Lectura persoal, silenciosa e en voz alta de obras en galego adecuadas á idade e aos intereses. B5.4. Lectura guiada e expresiva de	B5.2. Ler textos e obras en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, en diferentes	LGB5.2.1. Le en silencio obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, en diferentes soportes.	CCL CCEC CD

l	textos narrativos da literatura infantil, adaptacións breves de obras literarias clásicas e literatura actual en diversos soportes.	soportes.	LGB5.2.2. Le en voz alta obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual e en diferentes soportes.	CCL CCEC CD
b d e o	B5.5. Lectura guiada de poemas, de relatos e de obras teatrais sinxelas recoñecendo as características dalgúns modelos.	B5.3. Identificar o xénero literario ao que pertence uns textos dados.	LGB5.3.1. Identifica o xénero literario ao que pertencen uns textos dados: narrativa, poesía e teatro.	CCL CCEC

b e	B5.6. Recreación e composición de poemas e relatos para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas, recoñecendo as características dalgúns modelos.	B5.4. Recrear e compoñer poemas e relatos a partir de modelos sinxelos.	LGB5.4.1. Recrea e compón poemas e relatos, a partir de modelos sinxelos, para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas.	CCL CCEC CSC
b d e	B5.7. Dramatización e lectura dramatizada de situacións de textos literarios adaptados á súa idade.	B5.5. Participar activamente en dramatizacións de situacións e de textos literarios adaptados á súa idade.	LGB5.5.1. Participa activamente en dramatizacións de situacións e de textos literarios adaptados á súa idade.	CCL
a d e	B5.8. Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada), como vehículo de comunicación, fonte de	B5.6. Valorar a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento	LGB5.6.1. Valora a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento doutros	CCL CSC CCEC
o	coñecemento doutros mundos, tempos e culturas, e como recurso de gozo persoal.	doutros mundos, tempos e culturas, e como recurso de gozo persoal.	mundos, tempos e culturas, e como recurso de gozo persoal.	
a d e o	B5.9. Interese por coñecer os modelos narrativos e poéticos que se utilizan noutras culturas. B5.10. Comparación de imaxes, símbolos e mitos facilmente interpretables que noutras culturas serven para entender o mundo e axudan a coñecer outras maneiras de relacións sociais.	B5.7. Amosar interese, respecto e tolerancia ante as diferenzas persoais, sociais e culturais.	LGB5.7.1. Amosa curiosidade por coñecer outros costumes e formas de relación social, respectando e valorando a diversidade cultural.	CCL CCEC

2.3.2 Temporalización dos contidos:

ÁREA LINGUA GALEGA E LITERATURA	CONTIDOS	TEMPORALIZACIÓN
---------------------------------	----------	-----------------

BLOQUE 1 Comunicación oral: Falar e escoitar	B1.1,B1.2,B1.3, B1.4, B1.5,B1.6,B1.7,B1.8 B1.9, B1.10 ,B1.11, B1.12, B1.13	AO LONGO DE TODO O CURSO
BLOQUE 2 Comunicación escrita. Ler	B2.1, B2.2, B2.3, B2.4, B2.5, B2.6, B2.7, B2.8, B2.9,B2.10, B2.11, B2.12, B2.13	AO LONGO DE TODO O CURSO
BLOQUE 3 Comunicación escrita. Escribir	B3.1,B3.2, B3.3, B3.4, B3.5, B3.6, B3.7, B3.8, B3.9	AO LONGO DE TODO O CURSO

BLOQUE 4 Coñecemento da lingua	<p>B4.1 Uso e identificación intuitiva da terminoloxía seguinte nas actividades de produción e interpretación: denominación dos textos traballados; enunciado, palabra e sílaba, xénero e número, determinantes</p> <p>B4.2. Aplicación xeral das normas ortográficas, apreciando o seu valor social.</p> <p>B4.3,B4.8, B4.10, B4.11</p>	AO LONGO DO CURSO
BLOQUE 4 : Coñecemento da lingua	<p>B4.1. Uso e identificación intuitiva da terminoloxía seguinte nas actividades de produción e interpretación: denominación dos textos traballados; enunciado, palabra e sílaba, xénero e número, determinantes, cuantificadores.</p> <p>B4.7. Identificación intuitiva do verbo e os seus complementos, especialmente o suxeito, así como dalgúns papeis semánticos do suxeito.</p> <p>B4.9. Identificación de palabras compostas e derivadas, de sinónimos de antónimos e palabras polisémicas de uso habitual, en relación coa comprensión e coa produción de textos.</p>	AO LONGO DE CURSO

	<p>B4.3,B4.8, B4.10, B4.11</p> <p>B4.1. Uso e identificación intuitiva da terminoloxía seguinte nas actividades de produción e interpretación: denominación dos textos traballados; enunciado, palabra e sílaba, xénero e número, determinantes, cuantificadores, tempos verbais (pasado, presente e futuro).</p> <p>B4.4. Comparación de estruturas sintácticas elementais para observar a súa equivalencia semántica ou posibles alteracións do significado.</p> <p>B4.5. Inserción e coordinación de oracións como instrumento na mellora da composición escrita.</p>	
BLOQUE 4 : Coñecemento da lingua	<p>B4.6. Exploración das posibilidades do uso de diversos enlaces entre oracións (adición, causa, oposición, contradición...), en relación coa composición de textos.</p> <p>B4.3,B4.8, B4.10, B4.11</p>	AO LONGO DO CURSO
BLOQUE 5 :Educación literaria	B5.1, B5.2, B5.3, B5.4, B5.5, B5.6, B5.7, B5.8, B5.9, B5.10	AO LONGO DE TODO O CURSO

2.3.3 Concreción dos estándares de aprendizaxe mínimos avaliados da área de Lingua Galega.

<u>BLOQUE 1</u>	<u>BLOQUE 2</u>	<u>BLOQUE 3</u>	<u>BLOQUE 4</u>	<u>BLOQUE 5</u>
------------------------	------------------------	------------------------	------------------------	------------------------

<p>LGB1.3.1. Participa nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e intervindo coas ideas propias</p> <p>LGB1.3.3. Elabora e produce textos orais (explicacións sinxelas, exposicións, narracións...) presentando coherentemente a secuencia de ideas, feitos, vivencias e as súas opinións e preferencias, utilizando o dicionario se é preciso.</p>	<p>LGB2.1.1. Comprende a información relevante en textos propios de situacións cotiás e dos medios de comunicación social nos que esta se amose de forma evidente.</p> <p>LGB2.1.6. Emprega o dicionario resolver as dúbidas</p> <p>LGB2.3.3. Realiza o resumo dun texto sinxelo as de vocabulario que atopa nos textos.</p> <p>LGB2.6.2. Le textos en voz alta, sen dificultade e coa velocidade adecuada.</p>	<p>LGB3.1.2. Elabora o texto cunha estrutura definida, con coherencia xeral e de xeito creativo.</p> <p>LGB3.1.4. Aplica, de maneira xeral, a norma lingüística: ortografía, acentuación, léxico, morfosintaxe.</p>	<p>LGB4.2.2. Coñece e utiliza as normas ortográficas básicas, aplicándoas nas súas producións escritas</p>	<p>LGB5.4.1. Recrea e compón poemas e relatos, a partir de modelos sinxelos, para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas.</p>
--	---	---	--	--

2. 4.ÁREA DE MATEMÁTICAS:

2.4.1. Contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e perfil competencial.

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO	CUARTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. PROCESOS, MÉTODOS E ACTITUDES EN MATEMÁTICAS				
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ g 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.1. Planificación do proceso de resolución de problemas: análise e comprensión do enunciado. Estratexias e procedementos postos en práctica: facer un debuxo, unha táboa, un esquema da situación, 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.1. Expresar verbalmente de forma razoada o proceso seguido na resolución dun problema. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ MTB1.1.1. Comunica verbalmente de forma razoada o proceso seguido na resolución dun problema de matemáticas ou en contextos da realidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CCL

✦ e	ensaio e erro razoado, operacións matemáticas axeitadas etc. Resultados obtidos.	✦ B1.2. Utilizar procesos de razoamento e estratexias de resolución de problemas, realizando os cálculos necesarios e comprobando as solucións obtidas.	✦ MTB1.2.1. Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas:revisa as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comproba e interpreta as solucións no contexto da situación, busca outras formas de resolución etc.	✦ CMCT ✦ CAA ✦ CSIEE
			✦ MTB1.2.2. Utiliza estratexias heurísticas e procesos de razoamento na resolución de problemas.	✦ CMCT ✦ CAA ✦ CSIEE
			✦ MTB1.2.3. Realiza estimacións e elabora conxecturas sobre os resultados dos problemas a resolver, contrastando a súa validez e valorando a súa utilidade e eficacia.	✦ CMCT ✦ CAA ✦ CSIEE

			✦ MTB1.2.4. Identifica e interpreta datos e mensaxes de textos numéricos sinxelos da vida cotiá (facturas, folletos publicitarios, rebaixas...).	✦ CMCT ✦ CCL ✦ CAA
✦ b ✦ g	✦ B1.2. Proposta de pequenas investigacións en contextos numéricos, xeométricos e funcionais.	✦ B1.3. Profundar en problemas resoltos proponendo pequenas variacións nos datos, outras preguntas etc.	✦ MTB1.3.1. Profunda en problemas unha vez resoltos, analizando a coherencia da solución e buscando outras formas de resolvelos.	✦ CMCT ✦ CAA ✦ CSIEE
			✦ MTB1.3.2. Formula novos problemas, a partir dun resolto: variando os datos, proponendo novas preguntas, conectando coa realidade, buscando outros contextos etc.	✦ CMCT ✦ CAA ✦ CSIEE

✦ g	✦ B1.3. Acercamento ao método de traballo científico mediante o estudo dalgunhas das súas características e a súa práctica en situacións sinxelas.	✦ B1.4. Identificar e resolver problemas da vida cotiá, axeitados ao seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados para a resolución de problemas.	✦ MTB1.4.1. Practica o método científico sendo ordenado, organizado e sistemático.	✦ CMCT ✦ CAA
✦ b ✦ g	✦ B1.4. Conianza nas propias capacidades para desenvolver actitudes apropiadas e afrontar as dificultades propias do traballo científico.	✦ B1.5. Desenvolver e cultivar as actitudes persoais inherentes ao traballo matemático.	✦ MTB1.5.1. Desenvolve e amosa actitudes axeitadas para o traballo en matemáticas: esforzo, perseveranza, flexibilidade e aceptación da crítica razoada.	✦ CMCT ✦ CSC ✦ CSIEE

✦ b ✦ g ✦ i	✦ B1.5. Utilización de medios tecnolóxicos no proceso de aprendizaxe para obter información, realizar cálculos numéricos, resolver problemas e presentar resultados. ✦ B1.6. Integración nas tecnoloxías da información e a comunicación no proceso de aprendizaxe.	✦ B1.6. Utilizar os medios tecnolóxicos de modo habitual no proceso de aprendizaxe, buscando, analizando e seleccionando información relevante en internet ou en outras fontes elaborando documentos propios, facendo exposicións e argumentacións.	✦ MTB1.6.1. Utiliza ferramentas tecnolóxicas para a realización de cálculos numéricos, para aprender e resolver problemas.	✦ CMCT ✦ CD ✦ CAA
-------------------	--	---	--	-------------------------

BLOQUE 2. NÚMEROS

✦ b ✦ e ✦ g	✦ B2.1. Números naturais, decimais e fraccións. ✦ B2.2. A numeración romana.	✦ B2.1. Ler, escribir e ordenar utilizando razoamentos apropiados, distintos	✦ MTB2.1.1. Identifica os números romanos aplicando o coñecemento á comprensión de datacións.	✦ CMCT ✦ CCEC ✦ CCL
-------------------	---	--	---	---------------------------

✦ h	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.3. Orde numérica. Utilización dos números ordinais. Comparación de números. ✦ B2.4. Nome e grafía dos números de máis de seis cifras. ✦ B2.5. Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal: unidades, decenas, centenas etc. ✦ B2.6. O sistema de numeración decimal: valor posicional das cifras. ✦ B2.7. O número decimal: décimas e centésimas. ✦ B2.8. Fraccións. Representación gráfica. 	tipos de números (romanos, naturais, fraccións e decimais ata as centésimas).	✦ MTB2.1.2. Le, escribe e ordena en textos numéricos e da vida cotiá, números (naturais, fraccións e decimais ata as centésimas), utilizando razoamentos apropiados e interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA ✦ CCL
-----	--	---	---	--

	✦ B2.9. Os números decimais: valor de posición.			
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ g 	✦ B2.10. Descomposición e redondeo de números naturais e decimais	✦ B2.2. Interpretar diferentes tipos de números segundo o seu valor.	✦ MTB2.2.1. Descompón, compón e redondea números naturais e decimais, interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ g 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.11. Operacións con números naturais: suma, resta, multiplicación e división. ✦ B2.12. Identificación e uso dos termos propios da división. 	✦ B2.3. Operar cos números tendo en conta a xerarquía nas operacións, aplicando as súas propiedades, as estratexias persoais e os diferentes procedementos que se utilizan segundo a natureza do cálculo que se	✦ MTB2.3.1. Aplica as propiedades das operacións e as relacións entre elas.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA
			✦ MTB2.3.2. Realiza sumas e restas de fraccións co mesmo denominador na resolución de problemas contextualizados.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA

	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.13. Propiedades das operacións e relacións entre elas utilizando números naturais. ✦ B2.14. Concepto de fracción como relación entre as partes o todo. ✦ B2.15. Operacións con fraccións. ✦ B2.16. Operacións con números decimais. ✦ B2.17. Utilización dos algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división. 	realizará (algoritmos escritos, cálculo mental, tanteo, estimación, calculadora), usando o máis adecuado.	✦ MTB2.3.3. Realiza operacións con números decimais na resolución de problemas contextualizados.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ g ✦ i 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.18. Estimación de resultados. ✦ B2.19. Utilización dos algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división. ✦ B2.20. Automatización de algoritmos. ✦ B2.21. Descomposición de 	✦ B2.4. Coñecer, utilizar e automatizar algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división con distintos tipos de números, en comprobación de resultados en contextos	✦ MTB2.4.1. Emprega e automatiza algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división (de ata dúas cifras) con distintos tipos de números, en comprobación de resultados en contextos de resolución de problemas e en situacións cotiás.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA

	<p>números naturais atendendo ao valor posicional das súas cifras.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.22. Construción de series ascendentes e descendentes. ✦ B2.23. Descomposición de números decimais atendendo ao valor posicional das súas cifras. ✦ B2.24. Elaboración e uso de estratexias de cálculo mental. ✦ B2.25. Utilización da calculadora. 	de resolución de problemas e en situacións da vida cotiá.	✦ MTB2.4.2. Constrúe series numéricas, ascendentes e descendentes, de cadencias 2, 10, 100 apartir calquera número e de cadencias 5, 25 e 50 a partir de múltiplos de 5, 25 e 50.	✦ CMCT
			✦ MTB2.4.3. Elabora e emprega estratexias de cálculo mental.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA
			✦ MTB2.4.4. Estima e redondea o resultado dun cálculo valorando a resposta.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA
			✦ MTB2.4.5. Emprega a calculadora aplicando as regras dos eu funcionamento para investigar e resolver problemas.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA ✦ CD

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ g 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.26. Comprobación de resultados mediante estratexias aritméticas. ✦ B2.27. Resolución de problemas da vida cotiá. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.5. Identificar, resolver problemas da vida cotiá, adecuados ao seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos adecuados e reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ MTB2.5.1. Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados, empregando estratexias heurísticas, de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios), creando conxecturas, construindo, argumentando e tomando decisións. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ MTB2.5.2. Reflexiona sobre o procedemento aplicado á resolución de problemas revisando as operacións empregadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto e buscando outras formas 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA ✦ CSIEE

			de resolvelo.	
--	--	--	---------------	--

BLOQUE 3. MEDIDA

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e ✦ g 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.1. Elección da unidade máis axeitada para a expresión dunha medida. ✦ B3.2. Realización de medicións. ✦ B3.3. Estimación de lonxitudes, capacidades e masas de obxectos e espazos coñecidos; elección da unidade e dos instrumentos máis axeitados para medir e expresar unha medida. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.1. Escoller os instrumentos de medida máis pertinentes en cada caso, estimando a medida de magnitudes de lonxitude, capacidade, masa e tempo facendo previsións razoables. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ MTB3.1.1. Estima lonxitudes, capacidades e masas de obxectos e espazos coñecidos elixindo a unidade e os instrumentos máis axeitados para medir e expresar unha medida, explicando de forma oral o proceso seguido e a estratexia utilizada. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CCL ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ MTB3.1.2. Mide con instrumentos, utilizando estratexias e unidades convencionais e non convencionais, elixindo a unidade máis axeitada para a expresión dunha medida. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ✦ g 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.4. Comparación e ordenación de medidas dunha mesma magnitude. ✦ B3.5. Desenvolvemento de estratexias para medir figuras de maneira exacta e aproximada. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.2. Operar con diferentes medidas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ MTB3.2.1. Suma e resta medidas de lonxitude, capacidade e masa en forma simple dando o resultado na unidade determinada de antemán. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT

	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.6. Sumar e restar medidas de lonxitude, capacidade e masa. 		<ul style="list-style-type: none"> ✦ MTB3.2.2. Expresa en forma simple a medición da lonxitude, capacidade ou masa dada en forma complexa e viceversa. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ MTB3.2.3. Compara e ordena medidas dunha mesma magnitude. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ g 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.7. Unidades de medida do tempo e as súas relación. ✦ B3.8. Equivalencias e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.3. Coñecer as unidades de medida do tempo e as súas 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ MTB3.3.1. Resolve problemas da vida diaria utilizando as medidas temporais e as súas relacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA

	<p>transformacións entre horas, minutos e segundos.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.9. Lectura en reloxos analóxicos e dixitais. ✦ B3.10. Cálculos con medidas temporais. 	<p>relación, utilizándoas para resolver problemas da vida diaria.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ g 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.11. O sistema monetario da Unión Europea. Unidade principal: o euro. Valor das diferentes moedas e billetes. ✦ B3.12. Múltiplos e submúltiplos do euros. ✦ B3.13. Equivalencias entre moedas e billetes. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.4. Coñecer o valor e as equivalencias entre as diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ MTB3.4.1. Coñece a función, o valor e as equivalencias entre as diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea utilizándoas tanto para resolver problemas en situación reais coma figuradas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA ✦ CSC

BLOQUE 4. XEOMETRÍA

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ g ✦ i 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.1. Formas planas e espaciais: figuras planas: elementos, relación e clasificación. ✦ B4.2. Clasificación de triángulos atendendo os seus lados e os seus ángulos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.1. Coñecer as figuras planas; cadrado, rectángulo, romboide, triángulo, trapecio e rombo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ MTB4.1.1. Clasifica triángulos atendendo aos seus lados e aos seus ángulos, identificando as relacións entre os seus lados e entre ángulos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ MTB4.1.2. Utiliza instrumentos de debuxo e ferramentas tecnolóxicas para a construción e exploración de formas xeométricas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CD
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ g 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.3. Clasificación de cuadriláteros atendendo o paralelismo dos seus lados. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.2. Utilizar as propiedades das 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ MTB4.2.1. Clasifica cuadriláteros atendendo ao paralelismo dos seus lados. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA

	<p>Clasificación dos paralelepípedos.</p> <p>✦ B4.4. A circunferencia e o círculo. Elementos básicos: centro, raio e diámetro.</p>	<p>figuras planas para resolver problemas.</p>	<p>✦ MTB4.2.2. Identifica e diferencia os elementos básicos da circunferencia e círculo: centro, raio e diámetro.</p>	<p>✦ CMCT</p> <p>✦ CAA</p>
<p>✦ b</p> <p>✦ g</p>	<p>✦ B4.5. Identificación e denominación de polígonos atendendo o número de lados.</p> <p>✦ B4.6. Corpos xeométricos: elementos, relación e clasificación.</p> <p>✦ B4.7. Poliedros. Elementos básicos: vértices, caras e arestas. Tipos de poliedros.</p> <p>✦ B4.8. Corpos redondos: cono, cilindro e esfera.</p> <p>✦ B4.9. Regularidades e simetrías: recoñecemento de regularidades.</p>	<p>✦ B4.3. Coñecer as características e aplicalas para clasificar: poliedros, prismas, pirámides, corpos redondos: cono, cilindro e esfera e os seus elementos básicos.</p>	<p>✦ MTB4.3.1. Identifica e nomea polígonos atendendo o número de lados.</p> <p>✦ MTB4.3.2. Recoñece e identifica poliedros, prismas, pirámides e os seus elementos básicos: vértices, caras e arestas.</p> <p>✦ MTB4.3.3. Recoñece e identifica corpos redondos: cono, cilindro e esfera e os seus elementos básicos.</p>	<p>✦ CMCT</p> <p>✦ CAA</p> <p>✦ CMCT</p> <p>✦ CAA</p> <p>✦ CMCT</p> <p>✦ CAA</p>
<p>✦ b</p> <p>✦ g</p> <p>✦ h</p>	<p>✦ B4.10. Interpretación de representacións espaciais en situacións da vida cotiá.</p>	<p>✦ B4.4. Interpretar representacións espaciais realizadas a partir de sistemas de referencia e de obxectos ou situacións familiares.</p>	<p>✦ MTB4.4.1. Representa a escola, o barrio ou a aldea mediante un plano ou esbozo.</p>	<p>✦ CMCT</p> <p>✦ CAA</p> <p>✦ CSC</p>
<p>✦ b</p> <p>✦ g</p>	<p>✦ B4.11. Resolución de problemas de xeometría relacionados coa vida cotiá.</p>	<p>✦ B4.5. Identificar, resolver problemas da vida cotiá axeitados ao seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados e reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.</p>	<p>✦ MTB4.5.1. Resolve problemas xeométricos que impliquen dominio dos contidos traballados, utilizando estratexias heurísticas de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios), creando conxecturas, construíndo, argumentando e tomando decisión.</p> <p>✦ MTB4.5.2. Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas: revisando as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as</p>	<p>✦ CMCT</p> <p>✦ CAA</p> <p>✦ CSIEE</p> <p>✦ CMCT</p> <p>✦ CAA</p>

			solucións no contexto, propondo outras formas de resolvelo.	
BLOQUE 5. ESTATÍSTICA E PROBABILIDADE				
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ g 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.1. Recollida e clasificación de datos cualitativos e cuantitativos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.1. Recoller e rexistrar unha información cuantificable, utilizando algúns recursos sinxelos de representación gráfica: táboas de datos, bloques de barras, diagramas lineais... comunicando a información. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ MTB5.1.1. Identifica datos cualitativos e cuantitativos en situacións familiares. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ g 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.2. Análise crítica das informacións que se presentan mediante gráficas estatísticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.2. Facer estimacións baseadas na experiencia sobre o resultado (posible, imposible, seguro, máis ou menos probable) de situacións sinxelas nas que interveña o azar e comprobar o dito resultado. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ MTB5.2.1. Realiza análise crítica e argumentada sobre as informacións que se presentan mediante gráficas estatísticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCT ✦ CAA

2.4.2 Temporalización dos contidos:

BLOQUE	CONTIDO	TEMORALIZACIÓN
--------	---------	----------------

BLOQUE 1	<p>B1.1. Planificación do proceso de resolución de problemas: análise e comprensión do enunciado. Estratexias e procedementos postos en práctica: facer un debuxo, unha táboa, un esquema da situación, ensaio e erro razoado, operacións mate</p>	AO LONGO DE TODO O CURSO
	<p>B1.2. Proposta de pequenas investigacións en contextos numéricos, xeométricos e funcionais.máticas axeitadas etc. Resultados obtidos</p> <p>B1.3. Acercamento ao método de traballo científico mediante o estudo dalgunhas das súas características e a súa práctica en situacións sinxelas.</p> <p>B1.4. Confianza nas propias capacidades para desenvolver actitudes apropiadas e afrontar as dificultades propias do traballo científico.</p> <p>B1.5. Utilización de medios tecnolóxicos no proceso de aprendizaxe para obter información, realizar cálculos numéricos, resolver problemas e presentar resultados.</p>	
	<p>B1.6. Integración nas tecnoloxías da información e a comunicación no proceso de aprendizaxe.</p>	

<p>BLOQUE 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.1. Números naturais, decimais e fraccións. ✦ B2.2. A numeración romana. ✦ B2.3. Orde numérica. Utilización dos números ordinais. Comparación de números. ✦ B2.4. Nome e grafía dos números de máis de seis cifras. ✦ B2.5. Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal: unidades, decenas, centenas etc. ✦ B2.11. Operacións con números naturais: suma, resta, multiplicación e división. ✦ B2.12. Identificación e uso dos termos propios da división. ✦ B2.13. Propiedades das operacións e relacións entre B2.10. Descomposición e redondeo de números naturais e decimais elas utilizando números naturais. ✦ B2.18. Estimación de resultados. ✦ B2.19. Utilización dos algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división. ✦ B2.20. Automatización de algoritmos ✦ B2.21. Descomposición de números naturais atendendo ao valor posicional das súas cifras. ✦ B2.22. Construción de series ascendentes e descendentes. ✦ B2.24. Elaboración e uso de estratexias de cálculo mental. ✦ B2.25. Utilización da calculadora. 	<p>AO LONGO DO CURSO</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.26. Comprobación de resultados mediante estratexias aritméticas. ✦ B2.27. Resolución de problemas da vida cotiá. 	

<p style="text-align: center;">BLOQUE 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.6. O sistema de numeración decimal valor posicional das cifras. ✦ B2.7. O número decimal: décimas e centésimas. ✦ B2.10. Descomposición e redondeo de números naturais e decimais ✦ B2.14. Concepto de fracción como relación entre as partes o todo. ✦ B2.15. Operacións con fraccións. ✦ B2.18. Estimación de resultados. ✦ B2.19. Utilización dos algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división. ✦ B2.20. Automatización de algoritmos ✦ B2.16. Operacións con números decimais. ✦ B2.17. Utilización dos algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división. ✦ B2.23. Descomposición de números decimais atendendo ao valor posicional das súas cifras. ✦ B2.24. Elaboración e uso de estratexias de cálculo mental. ✦ B2.25. Utilización da calculadora. ✦ B2.26. Comprobación de resultados mediante estratexias aritméticas. ✦ B2.27. Resolución de problemas da vida cotiá 	<p style="text-align: center;">AO LONGO DO CURSO</p>
<p style="text-align: center;">BLOQUE 3</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.1. Elección da unidade máis axeitada para a expresión dunha medida. ✦ B3.2. Realización de medicións. ✦ B3.3. Estimación de lonxitudes, capacidades e masas de obxectos e espazos coñecidos; elección da unidade e dos instrumentos máis axeitados para medir e expresar unha medida. 	

BLOQUE 3

- ✦ B3.4. Comparación e ordenación de medidas dunha mesma magnitude.
- ✦ B3.5. Desenvolvemento de estratexias para medir figuras de maneira exacta e aproximada.
- ✦ B3.6. Sumar e restar medidas de lonxitude, capacidade e masa
- ✦ B3.7. Unidades de medida do tempo e as súas relación.
- ✦ B3.8. Equivalencias e transformacións entre horas, minutos e segundos.
- ✦ B3.9. Lectura en reloxos analóxicos e dixitais.
- ✦ B3.10. Cálculos con medidas temporais.
- ✦ B3.11. O sistema monetario da Unión Europea. Unidade principal: o euro. Valor das diferentes moedas e billetes.
- ✦ B3.12. Múltiplos e submúltiplos do euros.
- ✦ B3.13. Equivalencias entre moedas e billetes.

AO LONGO DO CURSO

BLOQUE 4	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.1. Formas planas e espaciais: figuras planas: elementos, relación e clasificación. ✦ B4.2. Clasificación de triángulos atendendo os seus lados e os seus ángulos. ✦ B4.3. Clasificación de cuadriláteros atendendo o paralelismo dos seus lados. Clasificación dos paralelepípedos. ✦ B4.4. A circunferencia e o círculo. Elementos básicos: centro, raio e diámetro. ✦ B4.5. Identificación e denominación de polígonos atendendo o número de lados. ✦ B4.6. Corpos xeométricos: elementos, relación e clasificación. ✦ B4.7. Poliedros. Elementos básicos: vértices, caras e arestas. Tipos de poliedros. ✦ B4.8. Corpos redondos: cono, cilindro e esfera. ✦ B4.9. Regularidades e simetrías: recoñecemento de regularidades ✦ B4.10. Interpretación de representacións espaciais en situacións da vida cotiá. ✦ B4.11. Resolución de problemas de xeometría relacionados coa vida cotiá 	AO LONGO DO CURSO
BLOQUE 5	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B5.1. Recollida e clasificación de datos cualitativos e cuantitativos. B5.2. Análise crítica das informacións que se presentan mediante gráficas estadísticas. ✦ B5.2. Análise crítica das informacións que se presentan mediante gráficas estadísticas. 	AO LONGO DO CURSO

2.4.3 Concreción dos estándares de aprendizaxe mínimos avaliados.

BLOQUE 1	BLOQUE 2	BLOQUE 3	BLOQUE 4	BLOQUE 5
MTB1.1.1. Comunica en verbalmente de forma razoada o proceso seguida na resolución dun problema de matemáticas ou contextos da realidade	<p>MTB2.1.1. Identifica os números romanos aplicando o coñecemento á comprensión de datacións</p> <p>MTB2.1.2. Le, escribe e ordena en textos numéricos e da vida cotiá, números</p> <p>(naturais, fraccións e decimais ata as centésimas), utilizando razoamentos apropiados e interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.</p> <p>MTB2.4.1. Emprega e automatiza algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división (de ata dúas cifras) con distintos tipos de números, en comprobación de resultados en contextos de resolución de problemas e en situacións cotiás</p>	<p>MTB3.1.2. Mide con instrumentos, utilizando estratexias e unidades convencionais e non convencionais, elixindo a unidade máis axeitada para a expresión dunha medida.</p> <p>MTB3.3.1. Resolve problemas da vida diaria utilizando as medidas temporais e as súas relacións.</p> <p>MTB3.4.1. Coñece a función, o valor e as equivalencias entre as diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea utilizándoas tanto para resolver problemas en situación reais coma figuradas.</p>	<p>MTB4.3.1. Identifica e nomea polígonos atendendo o número de lados.</p> <p>MTB4.3.2. Recoñece e identifica poliedros, prismas, pirámides e os seus elementos básicos: vértices, caras e arestas</p> <p>MTB4.3.3. Recoñece e identifica corpos redondos: cono, cilindro e esfera e os seus elementos básicos</p>	MTB5.1.1. Identifica datos cualitativos e cuantitativos en situacións familiares

2.5. ÁREA DE CIENCIAS SOCIAIS:

2.5.1 Contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e perfil competencial.

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO	CUARTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1: CONTIDOS COMÚNS				

<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ e ✦ h ✦ l 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.1.Iniciación ao coñecemento científico, toma de conciencia das súas fases e a súa aplicación nas Ciencias sociais.Proposta de traballo que xurda dun problema, acontecemento ou inqueranza e que supoña un proceso de investigación e acción que garanta participación activa do alumnado e facilite o proceso de autorregulación de aprendizaxes. ✦ B1.2.Busca e selección de información empregando as TIC e outras fontes (directas e indirectas), organización, análise, documentación do proceso (mediante uso do cartafolios) e comunicación das conclusións. ✦ B1.3.Planificación e xestión de proxectos co fin de acadar obxectivos. Iniciativa emprendedora. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.1.Realizar un traballo de investigación que supoña a busca, selección e organización de información sobre fenómenos previamente delimitados, a realización dun produto, a documentación do proceso e a comunicación do resultados. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB1.1.2.Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CAA ✦ CD ✦ CCL ✦ CMCCT □
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB1.1.3.Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSIEE ✦ CAA
		<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB1.1.3.Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CAA ✦ CCL ✦ CMCCT 	

<ul style="list-style-type: none"> ✦ A ✦ b ✦ c ✦ d 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.4.Emprego de técnicas de estudo individual e de estratexias de traballo cooperativo.Valoración do esforzo e coidado do material. ✦ B1.5.Participación activa e construtiva na vida social, uso das normas de convivencia. ✦ B1.6 A cooperación e o diálogo como valores democráticos e recursos básicos na resolución pacífica de conflitos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.2.Empregar estratexias de traballo cooperativo, adoitando un comportamento de respecto e tolerancia ante as diferentes ideas e achegas alleas nos diálogos e debates, valorando o esforzo e amosando actitudes de cooperación, participación e respecto cara aos demais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB1.2.1.Participa en actividades individuais e de grupo, e emprega estratexias de traballo cooperativo valorando o esforzo e o coidado do material. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB1.2.2.Adoita un comportamento responsable, construtivo e solidario respectando diferentes ideas e achegas nos debates, recoñecendo a cooperación e o diálogo como principios básicos do funcionamento democrático. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CAA

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ e ✦ h ✦ i ✦ o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.7.Utilización da terminoloxía propia da área. <ul style="list-style-type: none"> • Elaboración dun glosario da área. ✦ B1.8.Fomento de Técnicas de animación á lectura de textos de divulgación das Ciencias sociais (de carácter social, xeográfico e histórico). <ul style="list-style-type: none"> • A prensa escrita e dixital como fontes de información. ✦ B1.9.Utilización e lectura de diferentes linguaxes textuais e gráficos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.3.Coñecer e utilizar as palabras claves e conceptos necesarios para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais, así como comprender diferentes linguaxes recollidos en textos de carácter social, xeográfico ou histórico. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB1 3.1.Emprega de maneira axeitada o vocabulario adquirido para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CMCCT ✦ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCB1.3.2.Expón oralmente de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifestan a comprensión de textos orais e /ou escritos de carácter xeográfico, social e histórico 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CMCCT ✦ CSC ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB1.3.3.Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CD ✦ CMCCT ✦ CSC

			información e a comunicación.	
--	--	--	-------------------------------	--

BLOQUE 2. O MUNDO QUE NOS RODEA

<ul style="list-style-type: none"> ✦ h ✦ e ✦ o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.1.A litosfera: placas tectónicas. Os volcáns, os terremotos e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.1.Coñecer a formación da litosfera e a dinámica de placas tectónicas e analizar as súas influencias e consecuencias no medio que o rodea. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB2.1..1 Coñece e define a formación da litosfera e a dinámica de placas tectónicas e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CAA ✦ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ✦ h ✦ e ✦ g ✦ i 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.2.Formas de representación da Terra: planos, mapas, planisferios e globos terráqueos. ✦ B2.3.Identificación dos polos, o eixe e os hemisferios. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.2.Explicar e comparar as distintas formas de representar a superficie terrestre identificando os polos, o eixe e os hemisferios e analizar cal delas reflicte mellor a realidade á que representa. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB2.2.1.Explica e compara as distintas formas de representación da Terra, planos, mapas, planisferios e globos terráqueos identificando polos, eixe e hemisferios. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CCL ✦ CAA

<ul style="list-style-type: none"> ✦ h ✦ g ✦ i 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.4.Os paralelos e meridianos. As coordenadas xeográficas: latitude e lonxitude. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.3. Identificar e manexar os conceptos de paralelos, meridianos e coordenadas xeograficas para localizar determinados puntos da Terra. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB2.3.1. Localiza diferentes puntos da Terra empregando os paralelos e meridianos e as coordenadas xeograficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ✦ h ✦ g ✦ e ✦ i 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.5.Planos, mapas e planisferios. Mapas físicos e políticos. ✦ B2.6.Escalas e signos convencionais dun mapa. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.4.Diferenciar correctamente entre planos, mapas, planisferios, mapas físicos e políticos, analizar e describir as características máis relevantes de cada un e interpretar a súa escala e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB2.4.1. Identifica e clasifica distintos tipos de mapas, define que é a escala nun mapa, o seu uso e emprega e interpreta os signos convencionais básicos que poden aparecer nel. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CAA

	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.7.Orientación no espazo: Elaboración dun itinerario coa axuda de ferramentas dixitais. 	<p>signos convencionais básicos de cara a orientarse nun espazo determinado e á elaboración dun itinerario empregando as TIC.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ✦ h ✦ g ✦ i ✦ e ✦ b 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.8.O tempo atmosférico. ✦ B2.9.Medición e predición meteorolóxica. Instrumentos de medida. Elaboración e comunicación dun parte meteorolóxico empregando as TIC (programa de radio, boletín meteorolóxico etc). ✦ B2.10.Gráficos sinxelos de temperaturas e precipitacións: os climogramas. ✦ B2.11.Os mapas do tempo. Símbolos convencionais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.5.Explicar que é o tempo atmosférico, coñecer os instrumentos de medida, o seu uso, realizar medicións e interpretacións de gráficos a través dos datos recollidos nunha estación meteorolóxica de cara a facer unha predición do tempo atmosférico para un período de tempo determinado e a comunicación deste empregando mapas do tempo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB2.5.1.Define tempo atmosférico, identifica os distintos instrumentos de medida que se utilizan para a recollida de datos atmosféricos clasificándoos segundo a función e información que proporcionan e fai medicións, interpretacións de datos e predicións do tempo atmosférico. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CCL ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB2.5.2.Describe unha estación meteorolóxica, explica a súa función e confecciona e interpreta gráficos sinxelos de temperaturas e precipitacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CCL ✦ CAA ✦ CD

			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB2.5.3. Interpreta e elabora sinxelos mapas meteorolóxicos distinguindo os seus elementos principais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ b ✦ h 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.12. Hidrosfera. Distribución das augas no planeta. Masas e cursos de auga. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.6. Explicar a hidrosfera, identificar e nomear masas e cursos de auga, diferenciando augas superficiais e augas 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB2.6.1. Define hidrosfera, e identifica e nomea as grandes masas e cursos de auga, explicando como se forman as 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CCL ✦ CSC

<ul style="list-style-type: none"> ✦ e ✦ o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.13. Vertentes hidrográficas. ✦ B2.14. Os tramos dun río. 	subterráneas, cuncas e vertentes hidrográficas e analizar as partes as partes dun río do medio próximo.	augas subterráneas, como afloran e como se accede a elas.	
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB2.6.2. Diferencia cuncas e vertentes hidrográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB2.6.3. Identifica e nomea os tramos dun río e as características de cada un deles. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CCL ✦ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ✦ e ✦ h ✦ o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.15. A litosfera: características e tipos de rochas. ✦ B2.16. Rochas e minerais: propiedades, usos e utilidades. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.7. Adquirir o concepto de litosfera, coñecer algúns tipos de rochas e a súa composición identificando distintos minerais e algunha das súas propiedades e usos. Facer especial fincapé nos que son propios de Galicia 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ Csb2.7.1. Observa, identifica e explica a Composición das rochas nomeando algúns dos seus tipos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB2.7.2. Identifica e explica as diferenzas entre rochas e minerais, describe os seus usos e utilidades clasificando algúns minerais segundo as súas propiedades. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ✦ e ✦ h ✦ i ✦ o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.17. A diversidade xeográfica das paisaxes de Galicia: relevo e hidrografía. Utilización de sistemas de información xeográfica. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.8. Describir as características do relevo de Galicia e a súa rede hidrográfica, localizándoos nun mapa. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB2.8.1. Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en Galicia e as súas vertentes hidrográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CAA

			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB2. 8.2 Sitúa nun mapa os mares, océanos e os grandes ríos de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ b ✦ h 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.18.A intervención humana no medio. ✦ B2.19.A contaminación e o cambio climático. ✦ B2.20.Desenvolvemento sostible e consumo responsable. Elaboración dunha campaña de concienciación no centro educativo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.9.Explicar a importancia da intervención humana no medio e favorecer o desenvolvemento sostible a través da realización dunha campaña de concienciación no centro educativo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB2.9.1.Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB2.9.2. Propón algunhas medidas para o desenvolvemento sostible e o consumo responsable. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCL
BLOQUE 3. VIVIR EN SOCIEDADE				
<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ d ✦ h 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.1.A Constitución de 1978. ✦ B3.2.Dereitos e deberes dos cidadáns e cidadás. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.1.Analizar a importancia que teñen os dereitos, deberes e liberdades recollidos na Constitución para o exercicio dunha cidadanía activa e unha convivencia pacífica. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB3.1.1. Identifica, respecta e valora os principios democráticos máis importantes establecidos na Constitución para o exercicio da cidadanía activa e convivencia pacífica. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB3.2.1. Identifica as principais institucións de Galicia e do Estado español e describe as súas funcións. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ d ✦ h ✦ o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.3.Forma de goberno: a monarquía parlamentaria. ✦ B3.4.As principais institucións políticas e as súas funcións. Elaboración de organigramas sinxelos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.2. Identificar as principais institucións políticas de Galicia e do Estado español que se derivan da Constitución, así como as súas funcións. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB3.2.2. Identifica a división de poderes do Estado e cales son as atribucións recollidas na Constitución para cada un deles. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CSC

<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ d ✦ h ✦ o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.5.A organización social, política e territorial: o Estado español e as Comunidades Autónomas. ✦ B3.6.Estructuras de goberno básicas: o concello. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.3.Coñecer a organización territorial do Estado español e os seus órganos de goberno básicos 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB3 3.1 Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas comunidades autónomas que forman España. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ d ✦ h 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.7. Manifestacións culturais e lingüísticas de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.4.Valorar a diversidade cultural, social, política e lingüística do Estado español respectando as diferenzas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB3.4.1.Recoñece, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ✦ d ✦ g ✦ h ✦ i ✦ o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.8.Demografía e poboación. ✦ B3.9.Conceptos demográficos: básicos e a súa representación. Representacións gráficas dalgúns datos demográficos de Galicia obtidos en fontes estatísticas: IGE. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.5.Comprender e interpreta os principais conceptos demográficos e calculalos a partires dos datos de poboación. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB3.5.1.Define demografía e comprende os principais conceptos demográficos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB3.5.2.Elabora gráficos sinxelos a partires de datos demográficos de obtidos en diversas fontes de información. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ h ✦ n 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.10.Educación viaria. Adquisición de coñecementos que contribúan a consolidar condutas e hábitos viarios correctos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.6. Coñecer e respectar as normas de circulación e fomentar a seguridade viaria en todos os seus aspectos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB3 6.1.Explica normas básicas de circulación e as consecuencias derivadas do descoñecemento ou incumprimento destas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB3 6.2.Coñece o significado dalgunhas sinais de tráfico, recoñece a importancia de 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCL

			respectalas e as utiliza tanto como peón ou peoa e como persoa usuaria de medios de transporte (abrocharse o cinto, non molestar a persoa condutora...)	
BLOQUE 4. AS PEGADAS DO TEMPO				
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ g ✦ h 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.1.O tempo histórico. A Prehistoria e a Idade Antiga: duración e datación dos feitos históricos significativos que as acoutan. Proxecto de traballo colaborativo sobre as formas de vida que caracterizan a Prehistoria. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.1.Explicar as características de cada tempo histórico estudado e certos acontecementos desas épocas que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB4.1.1.Define o concepto de prehistoria e historia, asociándoa as distintas idades aos feitos que marcan o seu inicio e final. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CMCCT ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB4.1.2.Explica e valora a importancia da escritura, a agricultura e a gandería, como descubrimentos que cambiaron profundamente as sociedades humanas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCEC ✦ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ h ✦ i 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.2.As fontes históricas: a importancia das fontes arqueolóxicas e materiais. A escritura. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.2.Coñecer a importancia das fontes históricas para o estudo da historia. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB4.2.1.Recoñece a importancia dos restos arqueolóxicos e materiais que produce unha sociedade como fontes para coñecer o noso pasado, con especial relevancia da escritura. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CMCCT ✦ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ✦ g ✦ h ✦ i 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.3.Técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado: os mapas históricos e as liñas do tempo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.3.Utiliza as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade para ordenar temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB4.3.1.Recoñece o século como unidade de medida do tempo histórico e localiza feitos situándoos como sucesivos a.C o d.C 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CSC
		relevantes.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB4.3.2.Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CMCCT ✦ CAA

<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ d ✦ h ✦ o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.4.A península ibérica na Prehistoria. ✦ B4.5.A península ibérica na Idade Antiga. ✦ B4.6.A Prehistoria e Idade Antiga en Galicia. Os principais xacementos arqueolóxicos de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.4. Identificar e localizar no tempo os procesos e acontecementos históricos e culturais máis relevantes da historia de España para adquirir unha perspectiva global da súa evolución e coñecer os principais xacementos arqueolóxicos de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB4.4.1. Sitúa nunha liña do tempo os feitos fundamentais da prehistoria e historia de España e describe as principais características de cada unha delas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CSC ✦ CCEC ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB4.4.2. Explica aspectos relacionados coa forma de 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC
			<p>vida, organización social e cultura das distintas épocas históricas estudadas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB4.4.3. Explica a diferenza dos dous períodos nos que se divide a Prehistoria e describe as características básicas das formas de vida nestas dúas épocas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCEC ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB4.4.4. Data a Idade Antiga e describe as características básicas da vida naquel tempo, en especial as referidas á romanización. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CMCCT ✦ CSC ✦ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ✦ d ✦ h ✦ o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.7. Noso patrimonio histórico e cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.5. Desenvolver a curiosidade por coñecer as formas da vida humana no pasado, valorando a importancia que teñen os restos para o coñecemento e estudo da historia e como patrimonio cultural que hai que coidar e legar. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSB4.5.1. Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCEC

<ul style="list-style-type: none"> ✦ d ✦ h ✦ o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.8. Museos, sitios e monumentos históricos como espazos de aprendizaxe e gozo. Planificación conxunta e visita a un museo próximo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.6. Valorar a importancia dos museos, sitios e monumentos históricos como espazos onde se ensina e aprende, amosando unha actitude de respecto á súa contorna e á súa cultura, apreciando a herdanza cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ Csb4.6.1. Respecta E asume o comportamento <p>Que debe cumprirse cando visita un museo ou un edificio antigo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCEC
---	--	--	---	---

2.5.2 Temporalización dos contidos:

AREA CIENCIAS DA NATUREZA	CONTIDOS	TEMPORALIZACIÓN
---------------------------	----------	-----------------

<p style="text-align: center;">BLOQUE 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ B1.1. Iniciación ao coñecemento científico, toma de conciencia das súas fases e a súa aplicación nas Ciencias sociais. Proposta de traballo que xurda dun problema, acontecemento ou inqueda e que supoña un proceso de investigación e acción que garanta participación activa do alumnado e facilite o proceso de autorregulación de aprendizaxes. ☐ B1.2. Busca e selección de información empregando as TIC e outras fontes (directas e indirectas), organización, análise, documentación do proceso (mediante uso do cartafoles) e comunicación das conclusións. B1.3. Planificación e xestión de proxectos co fin de acadar obxectivos. Iniciativa emprendedora. ☐ B1.4. Emprego de técnicas de estudo individual e de estratexias de traballo cooperativo. Valoración do esforzo e coidado do material. ☐ B1.5. Participación activa e construtiva na vida social, uso das normas de convivencia ☐ B1.6 A cooperación e o diálogo como valores democráticos e recursos básicos na resolución pacífica de conflitos. ☐ B1.7. Utilización da terminoloxía propia da área. <ul style="list-style-type: none"> ☐ Elaboración dun glosario da área. ☐ B1.8. Fomento de Técnicas de animación á lectura de textos de divulgación das Ciencias sociais (de carácter social, xeográfico e histórico). <ul style="list-style-type: none"> ☐ A prensa escrita e dixital como fontes de 	<p style="text-align: center;">AO LONGO DE TODO O CURSO</p>
	<p style="text-align: center;">información.</p> <p>B1.9. Utilización e lectura de diferentes linguaxes textuais e gráficos.</p>	

	✦ B2.1.A litosfera: placas tectónicas. Os volcáns, os terremotos e as súas consecuencias. ✦ B2.2.Formas de representación da Terra: planos, mapas, planisferios e globos terráqueos. ✦ B2.3.Identificación dos polos, o eixe e os hemisferios. ✦ B2.4.Os paralelos e meridianos. As coordenadas xeográficas: latitude e lonxitude. ✦ B2.5.Planos, mapas e planisferios. Mapas físicos e políticos.	

<p>BLOQUE 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.6.Escalas e signos convencionais dun mapa. ✦ B2.7.Orientación no espazo: Elaboración dun itinerario coa axuda de ferramentas dixitais. ✦ B2.8.O tempo atmosférico. ✦ B2.9.Medición e predición meteorolóxica. Instrumentos de medida. Elaboración e comunicación dun parte meteorolóxico empregando as TIC (programa de radio, boletín meteorolóxico etc). ✦ B2.10.Gráficos sinxelos de temperaturas e precipitacións: os climogramas. ✦ B2.11.Os mapas do tempo. Símbolos convencionais. ✦ B2.12.A hidrosfera. Distribución das augas no planeta. Masas e cursos de auga. ✦ B2.13.Vertentes hidrográficas. ✦ B2.14.Os tramos dun río. ✦ B2.15.A litosfera: características e tipos de rochas. ✦ B2.16.Rochas e minerais: propiedades, usos e utilidades. 	<p>1º TRIMESTRE</p>
<p>BLOQUE 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.17.A diversidade xeográfica das paisaxes de Galicia: relevo e hidrografía. Utilización de sistemas de información xeográfica. ✦ B2.18.A intervención humana no medio. ✦ B2.19.A contaminación e o cambio climático. ☐ ✦ B2.20.Desenvolvemento sostible e consumo responsable. Elaboración dunha campaña de concienciación no centro educativo. 	<p>2º TRIMESTRE</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.8.Demografía e poboación. ✦ B3.9.Conceptos demográficos: básicos e a súa 	<p>2º TRIMESTRE</p>
<p>BLOQUE 3</p>	<p>representación. Representacións gráficas dalgúns datos demográficos de Galicia obtidos en fontes estatísticas: IGE.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.10.Educación viaria. Adquisición de coñecementos que contribúan a consolidar condutas e hábitos viarios correctos. 	

<p style="text-align: center;">BLOQUE 3</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.1.A Constitución de 1978. ✦ B3.2.Dereitos e deberes dos cidadáns e cidadás. ✦ B3.3.Forma de goberno: a monarquía parlamentaria. ✦ B3.4.As principais institucións políticas e as súas funcións. Elaboración de organigramas sinxelos. ✦ B3.5.A organización social, política e territorial: o Estado español e as Comunidades Autónomas. ✦ B3.6.Estruturas de goberno básicas: o concello. ✦ B3.7. Manifestacións culturais e lingüísticas de España. 	<p style="text-align: center;">3º TRIMESTRE</p>
<p style="text-align: center;">BLOQUE 4</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.1.O tempo histórico. A Prehistoria e a Idade Antiga: duración e datación dos feitos históricos significativos que as acoutan. Proxecto de traballo colaborativo sobre as formas de vida que caracterizan a Prehistoria. ✦ B4.2.As fontes históricas: a importancia das fontes arqueolóxicas e materiais. A escritura. ✦ B4.3.Técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado: os mapas históricos e as liñas do tempo. ✦ B4.4.A península ibérica na Prehistoria. ✦ B4.5.A península ibérica na Idade Antiga. ✦ B4.6.A Prehistoria e Idade Antiga en 	<p style="text-align: center;">3º TRIMESTRE</p>
	<p>Galicia. Os principais xacementos arqueolóxicos de Galicia</p> <ul style="list-style-type: none"> ✦ B4.7.Noso patrimonio histórico e cultural ✦ B4.8.Museos, sitios e monumentos históricos como espazos de aprendizaxe e gozo. Planificación conxunta e visita a un museo próximo. 	

2.5.3 Concreción dos estándares de aprendizaxe mínimos avaliados.

BLOQUE 1	BLOQUE 2	BLOQUE 3	BLOQUE 4
CSB1 3.1. Emprega de maneira axeitada o vocabulario adquirido para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais	<p>CSB2.2.1. Explica e compara as distintas formas de representación da Terra, planos, mapas, planisferios e globos terráqueos identificando polos, eixe e hemisferios.</p> <p>CSB2.8.1. Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en Galicia e as súas vertentes hidrográficas.</p>	CSB3 3.1 Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas comunidades autónomas que forman España.	CSB4.4.1. Sitúa nunha liña do tempo os feitos fundamentais da prehistoria e historia de España e describe as principais características de cada unha delas.

2.6. ÁREA DE EDUCACIÓN ARTÍSTICA: PLÁSTICA:

2.6.1 Contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e perfil competencial.

ÁREA	EDUCACIÓN ARTÍSTICA (EDUCACIÓN PLÁSTICA)		CURSO	CUARTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. EDUCACIÓN AUDIOVISUAL				
<ul style="list-style-type: none"> ✦ e ✦ j ✦ b 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.1. Comunicación das apreciacións obtidas por observación. ✦ B1.2. Elaboración de carteis con diversa información aplicando os coñecementos plásticos adquiridos. ✦ B1.3. Creación de imaxes para textos dados para secuenciar unha historia (romance, cantiga, ...). 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.1. Aproximarse á lectura, análise e interpretación da arte e as imaxes fixas e en movemento nos seus contextos culturais e históricos, comprendendo, de maneira crítica, o significado e función social, sendo capaz de elaborar imaxes novas a partir dos coñecementos adquiridos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB1.1.1. Analiza, de maneira sinxela e utilizando a terminoloxía axeitada, imaxes fixas atendendo ao tamaño, formato, elementos básicos (puntos, rectas, planos, cores, luz, función, ...). 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC ✦ CCL ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB1.1.2. Elabora carteis con diversa información considerando os conceptos de tamaño, equilibrio, proporción e cor, e engadindo textos utilizando a tipografía máis axeitada á súa función. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CCEC

			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB1.1.3. Secuencia unha historia en diferentes viñetas nas que incorpora imaxes e textos seguindo o patrón do cómic. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC ✦ CCL ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB1.1.4. Interpreta e comenta, de forma oral e escrita, o contido das imaxes dunha obra artística concreta. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CCEC ✦ CSC

<ul style="list-style-type: none"> ✦ J ✦ b 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ B1.4. Observación de materiais empregados nas obras plásticas. ☐ B1.5. Valoración do coñecemento de diferentes códigos artísticos como medios de expresión de sentimentos e ideas. ☐ B1.6. Clasificación de texturas e tonalidades, e apreciación de formas naturais e artificiais, exploradas desde diferentes ángulos e posicións. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.2. Recoñecer e identificar as formas naturais e artificiais, as texturas, os códigos e as técnicas básicas das obras plásticas, e expresar as súas diferenzas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB1.2.1. Representa formas naturais e artificiais presentes no contexto, utilizando instrumentos, técnicas e materiais adecuados na súa obra persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB1.2.2. Clasifica texturas, formas e cores, atendendo a distintos criterios (similitude, diferenza, tacto, dureza etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB1.2.3. Identifica a influencia dos fondos de cor. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB1.2.4. Recoñece e interpreta de forma oral e escrita o contido das imaxes nunha obra artística. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CCEC ✦ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB1.2.5. Identifica as formas de representar a figura humana nas obras. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ✦ j ✦ e ✦ i 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.7. Interese por procurar información sobre as producións artísticas e por comentalas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.3. Identificar determinados/as artistas e amosar interese por coñecer as 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB1.3.1. Describe profesións relacionadas coas artes plásticas e visuais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CCEC ✦ CSC

	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.8. Indagación sobre as calidades de diferentes materiais e uso que se fai deles en distintas representacións. 	formas de expresión das súas obras máis representativas.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB1.3.2. Procura información sobre artistas plásticos/as da propia cultura ou alleos, en relación coas características da súa obra. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CCEC ✦ CSC ✦ CD
	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.9. Uso dos recursos dixitais na procura da información. 		<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB1.3.3. Expresa as sensacións e as apreciacións persoais sobre as obras plásticas dun autor ou dunha autora cun criterio artístico. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CCEC ✦ CSIEE ✦ CD
<ul style="list-style-type: none"> ✦ j ✦ e ✦ b 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.10. Valoración do contido informativo que as imaxes proporcionan. ✦ B1.11. Comunicación das apreciacións obtidas dunha imaxe. ✦ B1.12. Observación de elementos para estudo de escalas e proporcións. ✦ B1.13. Indagación sobre as maneiras de representar o espazo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.4. Interpretar o contido das imaxes e das representacións do espazo presentes no contexto, identificando as posicións dos elementos plásticos no espazo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB1.4.1. Interpreta e valora a información obtida de imaxes no contexto social, e elabora e comunica informacións básicas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CAA ✦ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB1.4.2. Identifica a posición dos elementos plásticos tendo en conta técnicas espaciais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC ✦ CSC ✦ CMCCT
BLOQUE 2. EXPRESIÓN ARTÍSTICA				
<ul style="list-style-type: none"> ✦ j ✦ b 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.1. Procura das posibilidades da cor en contrastes, variacións e combinacións, apreciando os resultados sobre diferentes soportes. ✦ B2.2. Uso de diferentes texturas para as representacións (area, tecidos, papel etc.). ✦ B2.3. Exploración das calidades dos materiais e o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.1. Coñecer e utilizar materiais, técnicas e códigos diversos que se utilizan nas producións artísticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.1.1. Representa formas naturais e artificiais con diferentes formas, cores, texturas e materiais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.1.2. Consegue dar sensación de profundidade e volume ás súas creacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.1.3. Utiliza as cores, as mesturas e a tonalidade con sentido estético, de forma cada vez máis autónoma. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC ✦ CSIEE
	tratamento non convencional destes (pintura espaxada, por chorro etc.).		<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.1.4. Realiza unha obra con materiais téxtiles de refugo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSIEE ✦ CCEC

	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.4. Emprego de distintos soportes nas creacións. ✦ B2.5. Curiosidade por coñecer as posibilidades plásticas dos materiais. ✦ B2.6. Construción de móbiles, estruturas e volume. ✦ B2.7. Construción de estruturas sinxelas para representacións teatrais. 		<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.1.5. Experimenta con materiais e texturas para creacións orixinais, integrándoos de diferentes maneiras. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CAA ✦ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.1.6. Utiliza ceras, rotuladores, tintas, plumas etc. para os debuxos usando liñas grosas, finas, sombras, manchas etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.1.7. Representa obxectos coa técnica da esfumaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.1.8. Utiliza e mestura técnicas (acuarela, témperas etc.) con finalidade estética. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.1.9. Identifica as formas en que está representada a figura humana nas obras plásticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC ✦ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.1.10. Representa imaxes usando diferentes características da cor. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.1.11. Utiliza diferentes materiais e texturas (arxila, tecidos, papel etc.) para as súas creacións plásticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.1.12. Recorta, encarta e pega con precisión, con distintos materiais e texturas, creando formas tridimensionais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ✦ j ✦ g ✦ b 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.8. Experimentación das dimensións e das proporcións 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.2. Realizar composicións plásticas con figuras xeométricas, manexando ferramentas básicas 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.2.1. Utiliza a cuadrícula como un elemento que estrutura o espazo gráfico. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCEC ✦ CMCCT

	<p>dunha mesma forma en diferentes posicións.</p> <p>✦ B2.9. Experimentación das posibilidades de representación con liñas grosas, finas, continuas, descontinuas e xeométricas.</p> <p>✦ B2.10. Realización de fotografías: enfoque e planos.</p> <p>✦ B2.11. Aplicación en producións propias de aspectos observados en obras artísticas.</p> <p>✦ B2.12. Utilización de recursos dixitais e audiovisuais para a elaboración de obras artísticas.</p>	<p>de precisión e utilizando escalas e proporcións.</p>	<p>✦ EPB2.2.2. Traza formas xeométricas con precisión, coa axuda das ferramentas básicas (regra, escuadro e cartabón).</p>	<p>✦ CCEC ✦ CMCCT</p>
			<p>✦ EPB2.2.3. Aplica nocións métricas e de perspectiva á construción de estruturas e á transformación do espazo.</p>	<p>✦ CCEC ✦ CSIEE</p>
			<p>✦ EPB2.2.4. Realiza trazados con precisión utilizando ferramentas básicas.</p>	<p>✦ CCEC ✦ CMCCT</p>
			<p>✦ EPB2.2.5. Manexa e utiliza escalas e proporcións axeitadas para representar obxectos.</p>	<p>✦ CCEC ✦ CMCCT</p>
			<p>✦ EPB2.2.6. Realiza composicións plásticas con figuras xeométricas, apreciando o valor expresivo da cor.</p>	<p>✦ CCEC ✦ CSIEE</p>

			<p>✦ EPB2.2.7. Debuxa persoas e obxectos a través dun eixe de simetría.</p>	<p>✦ CCEC ✦ CMCCT</p>
<p>✦ i ✦ j ✦ b ✦ d</p>	<p>✦ B2.13. Compilación impresa e dixital sobre manifestacións artísticas.</p> <p>✦ B2.14. Interese pola procura da información artística.</p> <p>✦ B2.15. Interpretación da información.</p>	<p>✦ B2.3. Utilizar e manexar as novas tecnoloxías da información e da comunicación como medio de información, investigación e deseño.</p>	<p>✦ EPB2.3.1. Coñece e utiliza recursos tecnolóxicos para obter información sobre o contexto artístico e cultural para as súas producións.</p>	<p>✦ CCEC ✦ CD</p>
			<p>✦ EPB2.3.2. Coñece e utiliza recursos tecnolóxicos básicos para a elaboración das propias creacións.</p>	<p>✦ CCEC ✦ CD ✦ CAA</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.16. Inicio no uso dos medios audiovisuais e dixitais para a creación de obras plásticas. 		<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.3.3. Procura imaxes en soporte dixital para as organizar e as transformar nunha produción propia (novela, historieta, cartel, mural, esquematización dunha lección da clase etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CD ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.3.4. Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para coñecer expresións artísticas e culturais dos pobos do mundo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCEC ✦ CD
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b ✦ j 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.17. Establecemento de ordes e pautas para seguir. ✦ B2.18. Interese por axustar o proceso creativo ás intencións previstas, mediante bosquejos ou deseños. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.4. Utilizar recursos bibliográficos, dos medios de comunicación e da internet para obter información que lle sirva para planificar e organizar os procesos creativos, así como para coñecer e intercambiar informacións con outro 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.4.1. Organiza e planifica o seu propio proceso creativo partindo da idea, recollendo información bibliográfica, dos medios de comunicación ou da internet, desenvolvéndoa en esbozos e elixindo os que mellor se 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSIEE ✦ CAA ✦ CSC
		alumnado.	adecúan aos seus propósitos na obra final, sen utilizar elementos estereotipados, sendo capaz de compartir cos compañeiros e compañeiras o proceso e o produto final obtido.	
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.4.2. Elabora bosquejos e deseños para axustar o proceso de creación individual ou en grupo, e presenta os traballos con orde e limpeza. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSIEE ✦ CAA ✦ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ b ✦ j 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.19. Uso responsable de instrumentos, materiais e espazos. ✦ B2.20. Selección axeitada de materiais e espazos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.5. Coidar e usar correctamente os materiais, os instrumentos e os espazos, 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.5.1. Desenvolve hábitos de orde e limpeza, e usa de forma responsable e axeitada os materiais, os instrumentos e os espazos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ EPB2.5.2. Presenta as tarefas con orde e limpeza, respectando as normas e as indicacións establecidas, e crea hábitos de traballo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CSIEE ✦ CCEC ✦ CAA

2.6.2 Temporalización dos contidos:

Os dous bloques de contidos da Expresión Plástica serán traballados ao longo do curso, debido ao carácter instrumental da área e principio de globalización que se impera na clase.

2.6.3 Concreción dos estándares de aprendizaxe mínimos avaliados.

BLOQUE 1	BLOQUE 2
EPB2.1.12. Recorta, encarta e pega con precisión, con distintos materiais e texturas, creando formas tridimensionais. EPB1.1.3. Secuencia unha historia en diferentes viñetas nas que incorpora imaxes e textos seguindo o patrón do cómic.	EPB2.1.1. Representa formas naturais e artificiais con diferentes formas, cores, texturas e materiais. EPB2.1.5. Experimenta con materiais e texturas para creacións orixinais, integrándoos de diferentes maneiras. EPB2.2.6. Realiza composicións plásticas con figuras xeométricas, apreciando o valor expresivo da cor.

2.7. ÁREA DE VALORES SOCIAIS E CÍVICOS:

2.7.1 Contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e perfil competencial.

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	CUARTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. A IDENTIDADE E A DIGNIDADE DA PERSOA				

<ul style="list-style-type: none"> ✦ m ✦ k 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.1. O autoconhecimento. Identificación das características persoais e dos trazos de identidade, as propias capacidades e necesidades. ✦ B1.2. Habilidades comunicativas. Expresión de vivencias e sentimentos de forma construtiva. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.1. Crear unha imaxe positiva de un mesmo tomando decisións meditadas e responsables, baseadas nun bo autoconceito. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB1.1.1. Expresa a percepción da súa propia identidade relacionando a representación que fai de un mesmo e a imaxe que expresan das demais persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB1.1.2. Manifesta verbalmente unha visión positiva das súas propias calidades e limitacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCL ✦ CAA

<ul style="list-style-type: none"> ✦ m 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.3. O autoconceito. A autovaloración; os trazos de personalidade. A autoconciencia emocional. A respectabilidade e a dignidade persoal. O estilo persoal positivo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.2. Construír o estilo persoal baseándose na respectabilidade e na dignidade persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB1.2.1. Razona o sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCL ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB1.2.2. Actúa de forma respectabile e digna. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ✦ m ✦ a 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.4. As emocións. Identificación, recoñecemento, expresión e verbalización. Causas e consecuencias. Asociación pensamento-emoción. ✦ B1.5. O autocontrol. A regulación dos sentimentos. As estratexias de reestruturación cognitiva. A resiliencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.3. Estructurar un pensamento efectivo e independente empregando as emocións de forma positiva. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB1.3.1. Reflexiona, sintetiza e estrutura os seus pensamentos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB1.3.2. Utiliza estratexias de reestruturación cognitiva, de xeito guiado, sobre situacións da súa realidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB1.3.3. Aplica o autocontrol á toma de decisións, á negociación e a resolución de conflitos, de xeito guiado. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB1.3.4. Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos, á vez que respecta os dos e das demais nas actividades cooperativas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CSIEE ✦ CCL

<ul style="list-style-type: none"> ✦ m ✦ b ✦ m 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.6. A responsabilidade. O sentido do compromiso respecto a un mesmo e a ás demais persoas. Valoración do erro como factor de aprendizaxe e mellora. ✦ B1.7. A autonomía persoal e a autoestima. Seguridade nun 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.4.Desenvolver o propio potencial, mantendo unha motivación intrínseca e esforzándose para o logro de éxitos individuais e compartidos. ✦ B1.5. Adquirir capacidades 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB1.4.1. Traballa en equipo valorando o esforzo individual e colectivo para a consecución de obxectivos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB1.4.2. Asume as súas responsabilidades durante a colaboración. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CSIEE

	<p>mesmo e nunha mesma, iniciativa, autonomía para a acción, confianza nas propias posibilidades. A toma de decisións persoal meditada. Tolerancia á frustración.</p>	<p>para tomar decisións de forma independente, manexando as dificultades para superar frustracións e sentimentos negativos ante os problemas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB1.4.3 Realiza unha autoavaliación responsable da execución das tarefas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CAA ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB1.5.1. Utiliza o pensamento creativo na análise de problemas e na formulación de propostas de actuación. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB1.5.2. Emprega estratexias para facer fronte á incerteza, ao medo ou ao fracaso. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ✦ a 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.8. A iniciativa. A automotivación. A autoproposta de desafíos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.6. Desenvolver a autonomía e a capacidade de emprendemento para conseguir logros persoais responsabilizándose do ben común. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB1.6.1. Participa na resolución de problemas escolares con seguridade e motivación. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSIEE ✦ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB1.6.2. Realiza propostas creativas e utiliza as súas competencias para abordar proxectos sobre valores sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CSIEE ✦ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB1.6.3. Define e formula claramente problemas de convivencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ✦ b 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.9. A Responsabilidade. Causas e consecuencias das accións propias. A toma de 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B1.7. Propoñerse desafíos e levalos a cabo mediante unha toma de decisión 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB.1 7.1. Sopesa as consecuencias das súas accións. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CSIEE

	decisións persoais meditadas: técnicas e recursos. O sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais.	persoal, meditada e responsable, desenvolvendo un bo sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais.	✦ VSCB1.7.2. Desenvolve actitudes de respecto e solidariedade cara aos demais en situacións formais e informais da interacción	✦ CSC ✦ CSIEE
--	--	--	--	------------------

			social.	
--	--	--	---------	--

BLOQUE 2. A COMPRESIÓN E O RESPECTO NAS RELACIÓNS INTERPERSOAIS

✦ m	✦ B2.1. As habilidades de comunicación. A percepción e o emprego do espazo físico na comunicación. Os elementos da comunicación non verbal que favorecen o diálogo: ton de voz e maneira de falar. Adecuación a diferentes contextos.	✦ B2.1. Expresar opinións, sentimentos e emocións, empregando coordinadamente a linguaxe verbal e non verbal.	✦ VSCB2.1.1. Expresar con claridade e coherencia opinións, sentimentos e emocións.	✦ CCL ✦ CSC ✦ CSIEE
			✦ VSCB2.1.2. Emprega apropiadamente os elementos da comunicación verbal e non verbal, en consonancia cos sentimentos.	✦ CCL ✦ CSC
			✦ VSCB2.1.3. Emprega a comunicación verbal en relación coa non verbal en exposicións orais.	✦ CCL ✦ CAA ✦ CSIEE
			✦ VSCB2.1.4. Expón respectuosamente os argumentos.	✦ CCL ✦ CSC
✦ b	✦ B2.2. A comunicación receptiva. A escoita activa. Estratexias da linguaxe oral como instrumento de comunicación: escoitar, preguntar, argumentar.	✦ B2.2. Utilizar habilidades de escoita e o pensamento de perspectiva con empatía.	✦ VSCB2.2.1. Escoita exposicións orais e entende a comunicación desde o punto de vista da persoa que fala.	✦ CSC ✦ CCL
			✦ VSCB2.2.2. Realiza actividades cooperativas detectando os sentimentos e pensamentos que subxacen no que se está a dicir.	✦ CCL ✦ CSC ✦ CSIEE

			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB2.2.3. Colabora en proxectos grupais escoitando activamente, demostrando interese polas outras persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CAA ✦ CSIEE ✦ CSC ✦ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ✦ c ✦ m ✦ e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.3. Os elementos da comunicación que favorecen o diálogo. Iniciación, mantemento e finalización de conversas. Identificación e recoñecemento de hábitos que facilitan e dificultan a comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.3. Iniciar, manter e finalizar conversas cunha maneira de falar adecuada aos interlocutores e ao contexto, tendo en conta os factores que iniben a comunicación para superar barreiras e os que permiten lograr proximidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB2.3.1. Comunícase empregando expresións para mellorar a comunicación e facilitar o achegamento co seu interlocutor nas conversas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB2.3.2. Aмосa interese polos seus interlocutores. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ✦ e ✦ m 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.4. A aserción. Exposición e defensa das ideas propias con argumentos fundados e razoables empregando estratexias de comunicación construtivas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.4. Empregar a aserción. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB2.4.1. Expresa abertamente as propias ideas e opinións. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CSC ✦ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB2.4.2. Emprega a linguaxe positiva. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ✦ m 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.5. O diálogo. A busca do mellor argumento. A creación de pensamentos compartidos a través do diálogo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.5. Dialogar creando pensamentos compartidos con outras persoas para atopar o mellor argumento. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB2.5.1. Relaciona diferentes ideas e opinións para atopar os seus aspectos comúns. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CCL ✦ CSC ✦ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ✦ c ✦ m 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.6.A intelixencia interpersoal. A empatía: atención, escoita activa, observación e análise de comportamentos. O altruísmo. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.6. Establecer relacións interpersoais positivas empregando habilidades sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB2.6.1. Emprega diferentes habilidades sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB2.6.2. Participa activamente en actividades grupais e reflexiona sobre a súa contribución á cohesión 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CSIEE

			dos grupos sociais aos que pertence.	
<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.7. O respecto, a tolerancia e a valoración do outro. As diferenzas culturais. Análise de situacións na escola e fóra dela que producen 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B2.7. Actuar con tolerancia comprendendo e aceptando as diferenzas. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB2.7.1. Respecta e acepta as diferenzas individuais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC

	sentimentos positivos ou negativos no alumnado. ✦ B2.8 A diversidade. Respecto polos costumes e modos de vida diferentes ao propio.		✦ VSCB2.7.2. Recoñece, identifica e expresa as calidades doutras persoas.	✦ CSC
✦ c ✦ m	✦ B2.9 As condutas solidarias. A disposición de apertura cara aos demais: compartir puntos de vista e sentimentos. As dinámicas de cohesión de grupo.	✦ B2.8. Contribuír á mellora do clima do grupo amosando actitudes cooperativas e establecendo relacións respectuosas.	✦ VSCB2.8.1. Forma parte activa das dinámicas do grupo.	✦ CSC ✦ CSIEE
			✦ VSCB2.8.2. Establece e mantén relacións emocionais amigables, baseadas no intercambio de afecto e a confianza mutua.	✦ CSC ✦ CSIEE

BLOQUE 3. A CONVIVENCIA E OS VALORES SOCIAIS

✦ b ✦ m	✦ B3.1. Responsabilidade no exercicio dos dereitos e dos deberes individuais nos grupos nos que se integra e participación nas tarefas e decisión destes. A disposición de apertura cara ao outro, ao compartir puntos de vista e sentimentos.	✦ B3.1. Resolver problemas en colaboración, poñendo de manifesto unha actitude aberta cara aos demais e compartindo puntos de vista e sentimentos.	✦ VSCB3.1.1. Desenvolve proxectos e resolve problemas en colaboración.	✦ CSC ✦ CSIEE
			✦ VSCB3.1.2. Pon de manifesto unha actitude aberta cara aos demais compartindo puntos de vista e sentimentos durante a interacción social na aula.	✦ CSC ✦ CSIEE

✦ b	✦ B3.2. A interdependencia e a cooperación. A interdependencia positiva e a participación igualitaria. As condutas solidarias. A aceptación incondicional do outro. A resolución de problemas en colaboración. Compensación de carencias dos e das demais. A disposición de apertura cara ao outro, ao compartir puntos de vista e sentimentos. ✦ B3.3. Estruturas e técnicas da aprendizaxe cooperativa.	✦ B3.2. Traballar en equipo favorecendo a interdependencia positiva e amosando condutas solidarias.	✦ VSCB3.2.1. Aмосa boa disposición para ofrecer e recibir axuda para a aprendizaxe.	✦ CAA ✦ CSIEE ✦ CSC
			✦ VSCB3.2.2. Emprega axeitadamente estratexias de axuda entre iguais.	✦ CAA ✦ CSIEE ✦ CSC
			✦ VSCB3.2.3. Respecta as regras durante o traballo en equipo.	✦ CSC
			✦ VSCB3.2.4. Emprega destrezas de interdependencia positiva.	✦ CSC ✦ CSIEE ✦ CAA

✦ A	✦ B3.4. Valoración Da necesidade de convivencia frutífera no ámbito social. Elaboración de normas de convivencia da aula e do centro positivas, facilitadoras e asumidas polo grupo e pola comunidade.	✦ B3.3. Implicarse na elaboración e no respecto das normas da comunidade educativa empregando o sistema de valores persoal que constrúe a partir dos valores universais.	✦ Vscb3.3.1. Percibe e verbaliza a necesidade de que existan normas de convivencia nos diferentes espazos de interacción social	✦ CCL ✦ CSC
			✦ Vscb3.3.2. Participa na elaboración das normas da aula.	✦ CCL ✦ CSC ✦ CSIEE
			✦ Vscb3.3.3. Respecta as normas do centro escolar.	✦ CSC
✦ c ✦ m	✦ B3.5. A resolución de conflitos. A linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais. As fases da mediación formal. A transformación do	✦ B3.4. Participar activamente na vida cívica de forma pacífica e democrática transformando o conflito en oportunidade, coñecendo e empregando	✦ VSCB3.4.1. Resolve os conflitos de modo construtivo, con axuda dunha persoa adulta.	✦ CSC ✦ CSIEE
			✦ VSCB3.4.2. Manexa a linguaxe positiva na comunicación de	✦ CCL ✦ CSC

	conflito en oportunidade.	as fases da mediación e usando a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais.	pensamentos e intencións nas relacións interpersoais.	
			✦ VSCB3.4.3. Analiza as emocións, sentimentos e posibles pensamentos das partes en conflito.	✦ CSC ✦ CSIEE
✦ a	✦ B3.6. Identificación, recoñecemento e valoración dos dereitos de todos os nenos e de todas as nenas do mundo recoñecidos nas declaracións universais, no Estatuto de autonomía de Galicia e na Constitución española.	✦ B3.5. Comprender a importancia dos dereitos da infancia, valorando as condutas que os protexen.	✦ VSCB3.5.1. Argumenta a necesidade de protexer os dereitos básicos da infancia.	✦ CSC ✦ CCL
			✦ VSCB3.5.2. Xustifica a importancia de que todos os nenos e nenas reciban axuda.	✦ CSC
			✦ VSCB3.5.3. Razona as consecuencias da explotación infantil e a trata de nenos e nenas.	✦ CSC ✦ CSIEE

<ul style="list-style-type: none"> ✦ a ✦ d 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.7. Os valores cívicos e o exercicio dos dereitos e deberes nas situacións de convivencia no contorno inmediato entre iguais. ✦ B3.8. Dereitos dos nenos e das nenas. Relacións entre dereitos e deberes. Recoñecemento do seu carácter universal para todos os homes e as mulleres, sen discriminación. ✦ B3.9. Realización e interpretación de gráficos sinxelos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.6. Comprender a correlación entre dereitos e deberes, valorando situacións reais en relación aos dereitos da infancia e respectando a igualdade de dereitos de nenos e nenas no contexto social. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB3.6.1. Expón verbalmente a correlación entre dereitos e deberes. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB3.6.2. Razona a valoración de situacións reais expostas en internet, en relación aos dereitos da infancia. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CD ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB3.6.3. Expón mediante traballos de libre creación as conclusións da súa análise crítica das diferenzas na asignación de tarefas e responsabilidades na familia e 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCEC ✦ CCL ✦ CD ✦ CMCT

			na comunidade escolar en función do sexo.	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ✦ d ✦ m 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.10. As diferenzas de sexo como un elemento enriquecedor. Análise das medidas que contribúen a un equilibrio de xénero e a unha auténtica igualdade de oportunidades. Valoración da igualdade de dereitos de homes e de mulleres na familia e no mundo laboral e social. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.7. Comprender e valorar a igualdade de dereitos de homes e mulleres, a corresponsabilidade nas tarefas domésticas e o coidado da familia, argumentando en base a procesos de reflexión, síntese e estruturación. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB3.7.1. Expón de forma argumentada a importancia de valorar a igualdade de dereitos de homes e mulleres, a corresponsabilidade nas tarefas domésticas e o coidado da familia. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB3.7.2. Realiza traballos de libre creación investigando casos de falta de corresponsabilidade no coidado da familia presentados nos medios de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CD ✦ CCL ✦ CCEC ✦ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ✦ h ✦ o 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.11. A repercusión social, no presente e no futuro, de accións individuais e colectivas. Identificación de actitudes e de estratexias persoais e colectivas de coidado do medio e promoción de formas de vida saudables. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.8. Realiza un uso responsable dos bens da natureza, comprendendo e interpretando sucesos, analizando causas e predicindo consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB3.8.1. Amona interese pola natureza que o rodea e síntese parte integrante dela. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB3.8.2. Razona os motivos da conservación dos bens naturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCL

			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB3.8.3. Propón iniciativas para participar no uso adecuado de bens naturais razoando os motivos. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CSIEE
✦ n	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.12. A educación viaria. Respecto cara ás normas de mobilidade viaria. Identificación das causas e grupos de risco nos 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.9. Valorar as normas de seguridade viaria, analizando as causas e consecuencias dos 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB3.9.1. Colabora en campañas escolares sobre a importancia do respecto das normas de educación viaria. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CSIEE
	<p>accidentes de tráfico.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✦ B3.13. Identificación de actitudes e de estratexias persoais e colectivas que contribúen a consolidar condutas e hábitos viarios correctos. 	<p>accidentes de tráfico.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB3.9.2. Investiga sobre as principais causas dos accidentes de tráfico coa axuda das novas tecnoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CD ✦ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ✦ VSCB3.9.3. Expón as consecuencias de diferentes accidentes de tráfico. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ CSC ✦ CCL ✦ CMCT ✦ CD

2.7.2 Temporalización dos contidos:

Os contidos da materia de Valores Sociais e Cívicos correspondentes aos bloques B1 , B2 e B3 ,establécense para todo o curso dado o seu carácter básico na formación integral do alumnado

2.7.3 Concreción dos estándares de aprendizaxe mínimos avaliados.

BLOQUE 1	BLOQUE 2	BLOQUE 3
-----------------	-----------------	-----------------

<p>VSCB1.3.4. Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos, á vez que respecta os dos e das demais nas actividades cooperativas</p> <p>VSCB1.4.1. Traballa en equipo valorando o esforzo individual e colectivo para a consecución de obxectivos</p> <p>VSCB1.7.2 . Desenvolve actitudes de respecto e solidariedade cara aos demais en situacións formais e informais da interacción social.</p>	<p>VSCB2.1.1. Expresar con claridade e coherencia opinións, sentimentos e emocións.</p> <p>VSCB2.7.1 Respecta e acepta as diferenzas individuais.</p>	<p>VSCB3.1.2. Pon de manifesto unha actitude aberta cara aos demais compartindo puntos de vista e sentimentos durante a interacción social na aula.</p> <p>VSCB3.3.3 Respecta as normas do centro escolar</p> <p>VSCB3.7.1 Expón de forma argumentada a importancia de valorar a igualdade de dereitos de homes e mulleres, a corresponsabilidade nas tarefas domésticas e o coidado da familia</p>
--	---	---

3. METODOLOXÍA

3.1 Metodoloxía xeral e específica, recursos didácticos e organizativos.

Para comezar definimos a metodoloxía tendo en conta o Decreto 105/2014 do 4 de setembro polo que se establece o currículo de educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia como o “conxunto de estratexias e acción organizadas e planificadas polo profesorado de maneira consciente e reflexiva, coa finalidade de posibilitar a aprendizaxe e o logro dos obxectivos planteados.

No noso traballo diario teremos presente uns principios metodolóxicos común a todas as áreas resaltando:

- Énfase na atención á diversidade, na prevención de dificultades e a posta en marcha de mecanismos de reforzo tan pronto como se detecten en coordinación co D.O.
- Utilizaremos unha metodoloxía activa, inclusiva, activa e participativa dirixida ao logro dos obxectivos de etapa e a adquisición das competencias clave.
- A lectura será un factor fundamental para o desenvolvemento das competencias citadas.
- Faranse actividades de aprendizaxe integradas que contribúan ao logro de varias competencias ao mesmo tempo.

O noso papel consistirá en guiar e mediar e para elo utilizaremos diferentes métodos segundo as necesidades: métodos expositivos, interactivos, de aprendizaxe individual, método tradicional e método por descubrimento xa que consideramos que todos son importantes. No lugar de subministrar só coñecementos, participaremos no proceso de construílos xunto coas alumnas e alumnos e para elo teremos en conta os seguintes criterios metodolóxicos de carácter xeral:

- Partir dos coñecementos previos do alumnado: Identificar os esquemas conceptuais que o alumnado ten sobre o tema en cuestión.
- Fomentar o nivel de desenvolvemento próximo: co fin de que poida asumir novos conceptos, os coloque nas súas redes de coñecemento e aumente o seu campo do saber.
- Utilizar: tormenta de ideas, cuestionarios, situacións hipotéticas, conflitos cognitivos, xogos de simulación...
- Respetar os ritmos individuais atendendo ás súas necesidades de forma específica.
- Favorecer a construción de aprendizaxes significativos: relacionar o aprendido con que xa sabía. O novo contido debe estar ao alcance do alumnado e saber en todo momento para que serve o que ten que aprender.
- Propor actividades que lles levarán a experimentar e investigar.
- Favorecer o traballo cooperativo.

- Espertar a motivación intrínseca: ter gañas de aprender para experimentar a satisfacción de coñecer cousas novas e non soamente para obter boas notas.
- Desenvolver a capacidade de reflexión de como aprendemos: tomar conciencia dos cambios producidos levaranos a reflexionar sobre o aprendido, sobre como o temos acadado e aumentaremos a capacidade de aprender a aprender.
- Incorporar a aprendizaxe en contextos realistas e relevantes.
- Utilizar a interdisciplinabilidade para aprender un mesmo concepto desde diferentes áreas.
- Utilizar as novas tecnoloxías.
- Confrontación con contidos de rango superior: aprender cousas que se saben non é aprender.

En todas as áreas que se imparten en cuarto de educación primaria seguiranse unha serie de principios:

- **Motivación:** consideramos fundamental partir dos seus intereses, demandas, necesidades e expectativas dos alumnos e alumnas.
- **Autonomía de aprendizaxe:** a metodoloxía presentada favorece a participación dos alumnos e alumnas nos métodos de ensinanza-aprendizaxe da seguinte forma:
  - Utilización dunha linguaxe sinxela, clara e estruturada nos novos contidos o nos que lle supoñen unha maior dificultade.
  - O énfase nos procedementos e técnicas de aprendizaxe, que inclúen unha reflexión sobre os contidos a estudar así como unha revisión final.
- **Atención á diversidade do alumnado:** A nosa intervención educativa cos alumnos asume como un dos seus principios básicos ter en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe, así como os distintos intereses e motivacións.
- **Sensibilidade na educación en valores:** O progresivo acceso a formas de conduta máis autónomas e a crecente socialización dos alumnos fai obrigada a educación en valores. Esta contemplanse na presentación explícita de actividades que conducen á adopción de actitudes positivas sobre o coidado do propio corpo, a conservación da natureza, a convivencia...
- **Avaliación do proceso educativo:** a avaliación analiza todos os aspectos do proceso educativo e permite a retroalimentación, a aportación de informacións precisas que permiten reestruturar a actividade no seu conxunto.

A continuación centraremos na **distribución no espazo** dos nosos alumnos e alumnas. Debido a nova situación derivada da pandemia mundial da COVID-19 os alumnos e alumnas estarán distribuídos pola aula de maneira individual en catro filas mantendo unha separación entre eles de aproximadamente 1,5 metros. Cabe destacar que esta situación menciona limítanos moito a realización de actividades grupais ou en parella debido a que non poden acercarse nin compartir o material.

Este curso retomaremos as visitas a outras estancias do centro como a biblioteca para o préstamo de libros e a aula de informática, sempre pendentes da evolución da pandemia.

Tendo en conta a distribución do tempo os horarios serán os seguintes:

4º	LUNS	MARTES	MÉRCORES	XOVES	VENRES
9:00-9:50	INGLÉS	L.CAST	L.CAST.	MAT.	C.SOC.
9:50-10:40	MAT.	E.F.	REL / VAL	INGLÉS	ROBÓTICA
10:40-11:30	L. CAST	C.SOC.	MAT.	C. NAT	C.N.
11:30-12:00	RECREO	RECREO	RECREO	RECREO	RECREO
12:00-12:50	MÚSICA	L. GAL.	L.GAL.	L.CAST.	E.F.
12:50-13:40	L.GAL	MAT	INGLÉS	L.GAL	PLÁSTICA
13:40-14:00	PLAN LECTOR	PLAN LECTOR	PLAN LECTOR	PLAN LECTOR	PLAN LECTOR

3.2 Actividades e estratexias de ensinanza- aprendizaxe:

As estratexias son os procesos que serven de base á realización de tarefas intelectuais, é dicir, refírese ás condutas ou pensamentos que poden facilitar a aprendizaxe.

A continuación detallamos unha serie de estratexias a pór en práctica na aula de 4º de primaria:

- Utilización da pantalla na aula para a explicación dos contidos con apoio de imaxes e audio.
- Orientar as actividades de aprendizaxe dos alumnos
- Realización de mapas conceptuais para repetir información co fin de codificala e rexistrala no seu pensamento.
- Facer conexións entre os coñecementos previos e os novos.

- Ter na aula un clima afectivo para mellorar as condicións nas que se desenvolve o proceso de ensinanza-aprendizaxe.
- Actividades de atención.
- Apoiar a aprendizaxe dos alumnos para que eles atopen as solucións por si mesmos.
- Organizar apoios para os alumnos con algunhas dificultades en calquer área.

- Avaliación das aprendizaxes realizadas.

3.3 Recursos e materiais:

Dentro dos recursos que se van a empregar como medio para canalizar a acción docente durante o curso para levar a cabo esta proposta destacan os seguintes:

- a) **Recursos humanos:** pais , profesor titor, outros profesores, centro, familia e sociedade.
- b) **Recursos materiais:** podemos clasificalos en:
  - a. Obxectos do entorno: produtos naturais (rochas, plantas, animais..), materiais de refugallo; elementos do entorno:
  - b. Materiais elaborados: material funxible, utensilios (tesoiras, punzóns...) maquetas, modelos, xogos didácticos.
- c) **Recursos impresos:** Libros de textos, libros contos, libros de consulta, murais, láminas, xornais, revistas, fichas de rexistro, guías.
- d) **Audiovisuais:** prioritariamente o uso de fotografías e vídeos sinxelos
- e) **Informáticos:** ordenador, canon de imaxes, uso das TIC de maneira habitual e uso da aula virtual do centro.
- f) **Recursos do profesor:** guías didácticas, adaptacións, libros de actividades reforzo e ampliación.... Uso de actividades interactivas, animacións, vídeos, autoavaliacións.

3.4 Metodoloxía na docencia non presencial:

Debido a situación actual por mor da COVID-19 en cuarto curso de educación primaria traballarase da seguinte forma en caso de confinamento:

- Utilizarase a aula virtual do centro para adxuntar materiais e actividades aos alumnos e alumnas, ensinándolle previamente a utilización e o funcionamento da mesma na clase, a través da hora de informática.
- Teremos en conta o correo electrónico propio do centro creado para alumnos e profesores (cpidosdices.org) para a comunicación coas familias e co alumnado.
- Levaranse a cabo videoconferencias a través da aplicación webex para manter o contacto cos alumnos e alumnas e apoiar os contidos que conteñan máis dificultade.
- Tamén se lles ensinará a traballar coa aplicación Microsoft Word ou no seu defecto Open Office para o envío de actividades resoltas e poder corrixilas por parte dos mestres.
- O uso de actividades interactivas así como o uso de vídeos e ferramentas electrónicas estará moi presente nesta situación.

4. AVALIACIÓN:

4.1 Instrumentos de avaliación:

- **Probas escritas:** pode ser calquera proba que recolla a información nun texto de forma escrita. A modo de exemplo mencionamos:
  - a. Exames.
  - b. Ditados.
  - c. Controis diarios.
  - d. Fichas de repaso.
  - e. Redaccións.

- **Probas lectoras:** trazamos unha proba na que o neno ten que ler un texto dunha extensión adecuada á súa idade, para despois traballar sobre iso. A modo de exemplo mencionamos:
  - a. Lecturas compartidas.
  - b. Voz baixa.
  - c. Utilizando todos o mesmo texto.
  - d. Utilizando todos textos diferentes.
  - e. Lectura en voz alta.
  - f. Lectura cooperativa.

- **Probas orais:** probas concretas nas que se pide unha información de extensión variable utilizando como medio preferente a expresión verbal pola vía oral. A modo de exemplo mencionamos:
  - a. Exposicións.
  - b. Dramatizacións.
  - c. Presentacións.
  - d. Chistes.
  - e. Contacontos.
  - f. Faladoiros.
  - g. Debates.

- **Tarefas finais (competenciais):** conxunto de exercicios e actividades que perseguen a realización dun produto final significativo e próximo ao contorno

cotián. Nel requírese o manexo de diversas habilidades para resolver problemas en contornos relevantes de forma autónoma. A modo de exemplo mencionamos:

- a. Debates.
- b. Dramatizacións.
- c. Contacontos.
- d. Investigacións.
- e. Construción de máquinas simples
- f. Enquisas.
- g. Viaxes virtuais.

- **Caderno de aula:** recolleremos información tamén de forma puntual a partir do caderno para valorar distintas actividades, así como a súa organización e limpeza.
- **Observación diaria:** valoración do traballo de cada día, instrumento moi utilizado para calibrar hábitos e comportamentos desexables.
  - **Actitude, participación. esforzo, interese e comportamento**

4.2 Avaliación inicial:

Durante o mes de setembro faranse diferentes probas orais e escritas para ver o punto de partida da nosa programación e adecuar a nosa actuación as necesidades dos alumnos e alumnas tendo en conta o currículo.

Os datos obtidos desta avaliación inicial serán recollidos nun rexistro na libreta de titoría.

4.3 Calificación e promoción.

O proceso avaliación realizarase mediante observación directa e observación indirecta a través da revisión do traballo diario, participación, probas de control... Os datos acadados serán recollidos nunha listase de control e no dietario

Criterios de cualificación	Valoración	Instrumentos utilizados
----------------------------	------------	-------------------------

Valoración dos contidos e competencias adquiridas ou desenvolvidas na unidade	60%	<ul style="list-style-type: none"> Realización de probas escritas, orais, probas lectoras ao finalizar cada unidade e ao final do trimestre
Realización do traballo na aula: <ul style="list-style-type: none"> Realización adecuada do traballo Organización dos materiais Presentación do caderno 	20%	<ul style="list-style-type: none"> Caderno de aula, observación diaria Rexistro de actividades da clase Rexistro de organización de materiais
Valoración de actitudes na aula: <ul style="list-style-type: none"> Escoita, participación, esforzo e colaboración Actitude e comportamento 	20%	<ul style="list-style-type: none"> Rexistro de participación Rexistro de actitude na aula Rexistro da valoración dos compañeiros (caderno de equipo) Comportamento

Nas probas de avaliación, cada actividade cualificarase con 2 puntos, 1 punto, 0,5 puntos, se se resolveu correctamente, en función do número de preguntas. No caso de que a resolución non sexa errónea, pero sexa incompleta ou falte algún elemento esencial, pódese valorar con 0,75 puntos, 0,5 puntos ou 0,25. A cualificación máxima da proba será de 10 puntos.

Os resultados da avaliación expresaranse nos termos Insuficiente (IN) para as cualificacións negativas, Suficiente (SU), Ben (BI), Notable (NT), o Sobresaínte (SB) para as cualificacións positivas. Ditos termos irán acompañados dunha cualificación numérica, sen decimais, nunha escala do uno ao dez, coas seguintes correspondencias:

- Insuficiente: 1, 2, 3 e 4.
- Suficiente: 5.
- Ben: 6.
- Notable: 7 e 8.
- Sobresaínte: 9 e 10.

A nota media das cualificacións numéricas obtidas en cada unha das áreas será a media aritmética das cualificacións de todas elas, redondeada á centésima máis próxima e, en caso de equidistancia, á superior.

As datas de avaliación para o curso 2021-2022 serán as seguintes:

Avaliacion inicial	1ª Avaliación	2ª Avaliación	3ª Avaliación
---------------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Martes 5 de outubro	Martes 14 de decembro	Martes 5 de abril	Martes 14 de xuño
---------------------	-----------------------	-------------------	-------------------

4.4 Avaliación na docencia non presencial:

A avaliación en caso de confinamento das actividades que se realizarán será da seguinte maneira:

- Dáremoslle importancia á conexión e ao interese dos alumnos e alumnas na realización das actividades que se enviarán á aula virtual así como o reenvío das mesmas ao profesorado dentro das datas establecidas. **(60%)**.
- Por outra banda tamén se terá en conta a participación nas videoconferencias a través da plataforma Webex para resolver dúbidas, realizar actividades horarios... **(20%)**.
- Tamén se realizarán probas escritas enviadas a través da aula virtual do centro e que se realizarán de forma individual, enviando as respostas ao profesor ou profesora correspondente **(20%)**.

É importante deixar claro que estes porcentaxes poden sufrir cambios e variacións dependendo da situación sociofamiliar do alumnado e do desenvolvemento nas novas tecnoloxías da comunicación e información.

5. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.CONMEMORACIÓNS AO LONGO DO CURSO.

Debido á situación actual por mor da pandemia da COVID-19 non se plantearán e crearán actividades complementarias e extraescolares a curto prazo. Depedendo da súa evolución ao longo do curso teremos presentes diferentes saídas pola contorna do centro, sempre avisando con antelación ás familias dos alumnos e alumnas e contando coa aprobación do Consello Escolar tal e como se establece na Orden do 22 de Xullo de 1997 polo que se regulan determinados aspectos de organización e funcionamento das escolas de educación infantil e centros de educación primaria.

Por outra banda as conmemoracións que se terán en conta son as establecidas na Orde do 25 de Xuño de 2020 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2021/22 nos centros sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia no seu artigo 8 Conmemoracións. Serán as seguintes:

- 20 de novembro de 2020: Día Universal da Infancia.
- 25 de novembro de 2020: Día Internacional contra a Violencia de Xénero.
- Do 30 de novembro ao 7 de decembro de 2021: conmemoración da Constitución e do Estatuto de autonomía de Galicia.

- 3 de decembro de 2021: Día Internacional das Persoas con Discapacidade.
- 10 de decembro de 2021: Día da Declaración Universal dos Dereitos Humanos.
- 24 de xaneiro de 2022: Día Internacional da Educación.
- 30 de xaneiro de 2022: Día Escolar da non Violencia e da Paz.
- 8 de marzo de 2022: Día Internacional da Muller.
- 15 de marzo de 2022: Día Mundial dos Dereitos do Consumidor.
- Do 8 ao 12 de marzo de 2022: Semana da Prensa. Un día desta semana traballarase na aula con xornais.
- 7 de abril de 2022: Día Mundial da Saúde.
- Entre o 19 ao 23 de abril de 2022: Semana do Libro.
- 2 de maio de 2022: Día Internacional contra o Acoso Escolar.
- 9 de maio de 2022: Día de Europa.
- Do 10 ao 14 de maio de 2022: Semana das Letras Galegas.
- 5 de xuño de 2022: Día Mundial do Ambiente.

6. CONTRIBUCIÓN AOS DIFERENTES PLANS DO CENTRO.

6.1 Plan lingüístico:

A competencia lingüística traballarémola desde cada área . A expresión oral e escrita e a comprensión oral son a ferramenta básica para que haxa unha comunicación eficaz na aula. As actividades que se van organizar para a dinamización da lingua galega serán determinadas polo EDLG ao inicio do curso. Ditas actividades deberán estar relacionadas cos seguintes aspectos:

Mellorar o contexto sociolingüístico de centro en lingua galega

Maior emprego da lingua galega por parte do alumnado e profesorado

Maior presenza ambiental do galego no centro.

Intentaremos participar e colaborar en cada unha das actividades que se nos propoñan tales como:

Día da Biblioteca: 24 de Outubro

Día do Libro: 23 de abril

Día das Letras Galegas: 17 de Maio.

Lecturas compartidas.

Xogos.

Concursos.

6.2 Plan de convivencia:

Consideramos que a convivencia é un obxectivo formativo fundamental no proceso educativo e non só un conxunto de normas disciplinarias. Por iso debemos establecer canles para a aprendizaxe da convivencia dialogada e pacífica.

As medidas e estratexias para mellorar a convivencia han de desenvolverse nun marco protector amplo que recolla medidas de carácter educativo e organizativo.

Establecemos as seguintes medidas:

- Presentan as normas claras de convivencia mediante murais alusivos para que sexan comprendidas polos alumnos .
- Crearemos un clima de confianza aceptando as iniciativas dos alumnos/as.
- Facemos un reparto equilibrado de responsabilidades e tarefas mediante a figura do encargado/a, que irán rotando .
- Fomentaremos a aprendizaxe cooperativa.
- Traballaremos habilidades sociais, a autoestima, a resolución pacífica de conflitos e a dinámica de grupos, mediante a participación do grupo clase, en sesións de valoración da convivencia.
- Rexeitaremos as actividades grupais discriminatorias, fomentando o compañeirismo.
- Fomentaremos a participación e a responsabilidades do coidado do centro relativas aos espazos comúns (biblioteca, pasillos, patios, baños,...).
- Cando sexa necesaria unha corrección ou sanción, ésta terá un propósito formativo estimulando cambios cognitivos, emocionais e conductuais.

6.3 PLAN TIC

6.3.1 A Comunicación audiovisual.

- Incrementar a comprensión crítica dos medios de comunicación: televisión, cine, vídeo, radio, fotografía, materiais impresos e programas de ordenador.
- Desenvolver o pensamento crítico e a capacidade creativa a través da análise e a produción de materiais audiovisuais.

6.3.2 As tecnoloxías da información e comunicación:

A continuación anotamos as principais funcións das TIC nos entornos educativos:

- Medio de expresión: escribir, webs...

- Fonte aberta de información: Internet...
- Instrumento para procesar a información.
- Canal de comunicación presencial: Pizarra dixital permite participar máis en clase.
- Medio didáctico: materiais interactivos autocorrectivos.
- Ferramenta para a avaliación e diagnóstico.
- Motivadoras: motivación dos motores da aprendizaxe.
- Poden facilitar a labor docente: tratamento diversidade, avaliación, titorías, contacto familias.
- Supón a aprendizaxe de novos coñecementos e competencias.

Na aula utilizaremos as TICS da seguinte maneira:

A pizarra dixital na aula:

- Coa pizarra dixital pódese proxectar ou compartir calquera información.
- Traballo interactivo: realización de exercicios de reforzo ou ampliación.
- Utilización de buscadores: para ampliar a información.
- Os estudantes presentan os seus traballos na clase: o que presenta cada grupo serve de repaso para os demais. O mestre pode ampliar aspectos, corrixir e valorar os traballos.
- Realización de exercicios e debates “entre todos”.
- Corrección “entre todos” de exercicios na clase.
- Proxección das nova dos diarios dixitais.

O rincón do ordenador:

- O ordenador poderase utilizar como fonte de información e aprendizaxe. Utilización de xogos de reforzo de ortografía, matemáticas... (Jclic...)
- Exercicios de recuperación de contidos on-line...
- O blog de aula.

Uso individual de los ordenadores:

- Utilización da aula de ordenadores.
- Exercicios “a medida” de ampliación, reforzo ou avaliación (tratamento da diversidade): realización de determinados exercicios das plataformas de contidos ou de Internet.

- Avaliación individual con programas tipo test.

Outras actividades:

- Lectura e interpretación de imaxes e viñetas.
- Lectura de viñetas.
- As sinais e carteis dun centro comercial.
- As sinais de tráfico.
- Relación de imaxes cun texto oral.
- Descrición da secuencia dun texto oral ordenando viñetas.
- Lectura e comprensión de imaxes.
- Lectura de imaxes. Ilustración de palabras.
- Descrición de imaxes.
- Invención de títulos.
- Imaxes e cadros.
- Táboas e cadros.
- Imaxes e filas.
- Carteis sobre a saúde, hábitos saudables, deportes.
- Completar un debuxo.
- Búsqueda de información.
- Interpretación de ilustracións relacionadas co tempo, o aire e a auga.
- Búsqueda de información sobre o aforro de auga para facer un cartel.
- Viaxar ao espazo.

6.4 PLAN LECTOR:

6.4.1 Fomento da lectura.

A utilización da Literatura Infantil constitúe un poderoso recurso educativo que permite enriquecer a tarefa docente. A adquisición de valores sociais e individuais, as actitudes, a reflexión colectiva e o desenvolvemento progresivo do espírito crítico do alumnado pode e debe sustentarse nas secuencias de aprendizaxe xeradas pola literatura infantil, tanto na aula como na biblioteca escolar. Esta última constitúe, sen dubida, unha oportunidade para construír un espazo de

aprendizaxe e axudar ao alumnado a acadar un maior desenvolvemento da súa competencia literaria, e as destrezas sociais e comunicativas que conleva.

En canto á animación ou promoción da lectura, recordaremos que se trata dun conxunto de actividades, técnicas e estratexias que perseguen a creación e o fomento de hábitos lectores sólidos e estables, co fin de desenvolver lectores activos, críticos e competentes, capaces de comprender mensaxes diferentes e de relacionar unha historia co seu contexto. É moi importante descubrir o pracer da lectura a estas idades temperás porque “engancha”.

Principios que nos van guiar a intervención educativa.

A educación literaria implica unha intervención docente cos seguintes obxectivos:

- Descubrir a lectura como experiencia satisfactoria, favorecendo as experiencias de comunicación literaria.
- Aprender a construír por medio do sentido do texto, é dicir, da experiencia humana que lle ofrece a obra literaria.
- Coñecer as particularidades discursivas, textuais e lingüísticas dos textos literarios.
- Estes tres compoñentes da educación literaria son solidarios: quen no chegue a experimentar o pracer da lectura, dificilmente sentirá inclinación por aprender cousas que lle axuden a entender mellor e a desfrutar máis as obras literarias.

Para formar aos lectores temos que :

- Elixir textos tendo en conta a diversidade de gustos, expectativas e competencias lectoras do alumnado.
- Suscitar a implicación dos alumn@s ante a comunicación literaria para espertar o pracer estético e algún tipo de emoción.
- Axudarlles a desenvolver a súa capacidade de análise.
- Contribuír ao desenvolvemento das capacidades de comprensión dos textos, mediante estratexias de comprensión lectora.

Contar contos de tradición oral, cantar cancións, dicir refráns, adiviñas, cancións de berce..., xunto coa lectura de textos, recitación, transformación e creación estarán asociadas a experiencias prazenteiras. Estas experiencias levarán aos rapaces a entender que formas diferentes, variedades lingüísticas distintas, serven para satisfacer as mesmas necesidades. Entre as actividades literarias apropiadas están as relacionadas co conto, a recitación de poemas, fábulas, e as dramatizacións.

Na actualidade, é un feito que os rapaces len moi pouco; a explicación é que non hai hábito de lectura ou por problemas de atención ou falta de comprensión do que len; e, por outro lado, por

identificar a lectura como unha obriga máis , desprovista do seu carácter intencional e lúdico. A lectura é hoxe esencial e imprescindible. As deficiencias de comprensión e a utilización da lectura como unha simple técnica de desciframento, son a base do fenómeno do fracaso escolar.

Para dar resposta a esta situación, plantexamos diversas estratexias dentro da aula:

- Lectura diaria en calquera área.
- Na aula teremos o recuncho de lectura, cunha pequena biblioteca escolar cos libros máis significativos.
- Deixaremos liberdade para que elixan o que lles chame a atención, ofrecéndolles unha variedade de libros que sexan adecuados a súa idade e nivel.
- Animaremos a que o rapaz ou rapaza se transforme no protagonista da historia, que a interiorice e a faga súa.
- Partiremos da lectura como recurso lúdico, así acadaremos que comprendan, que poida utilizala para adquirir novos coñecementos e fomentar a súa aprendizaxe, ensinándolle estratexias para elo. Deste xeito acadaremos *“ler para aprender”*
- Organizaremos controis de lectura, fichas de seguimento.
- Hora de ler: na aula, ao aire libre , na biblioteca ou nun recuncho calquera do centro.
- A primeira hora do día narraremos unha pequena historia, poesía, trabalinguas...
- Compartiremos libros dos propios alumnos.
- Contarán aos demais que foi o que máis lles gustou o non do libro lido.
- Cubrirán a ficha de cada libro lido e o anotarán no seu lectómetro.

En relación á biblioteca do centro:

- Ofrecemos dentro do horario escolar un tempo determinado para a práctica da lectura libre.
- Diseñar estratexias e proxectos de animación á lectura.
- Animar á práctica da lectura nos alumnos, ofrecendo espazos de sedución e de intercambio de experiencias, co fin de asociar a lectura co ocio e o tempo libre.
- Sesións de lectura, narracións de historias, obras de teatro...
- Encontros con autores, ilustradores e periodistas.
- Faremos listas de libros, dvd, recomendados polo alumnado.
- Preparar sesións especiais en torno ao día ou semana das bibliotecas, do Samaín, dos Dereitos dos nenos, do libro infantil e xuvenil...
- Festival da lectura, no que os rapaces presentarán os seus libros favoritos.

A intervención educativa irá orientada á adquisición de hábitos de lectura por pracer, de respecto polas normas de uso e a favorecer a actitude colaboradora no bo funcionamento da biblioteca.

A lectura debe fomentarse como unha aprendizaxe funcional desde o lúdico lectura e escritura camiñan da man. Se somos capaces de facer “bos lectores”, eles sentirán a necesidade de comunicarse de maneira correcta por medio da escritura.

Por todo iso, tentaremos involucrar ás familias se realmente desexamos que se consolide o hábito lector.

6.4.2 Técnicas para desenvolver as habilidades de comprensión lectora.

A comprensión do lido abarca 4 procesos básicos:

- Interpretar: formar unha opinión con respecto a un texto, entender o seu significado, sacar ideas centrais, as secundarias, deducir, predicir consecuencias...
- Reter os detalles fundamentais.
- Organizar, formular hipóteses e predicións, esquematizar.
- Para valorar, captar o sentido do lido, establecer relacións causa-efecto, separar o verdadeiro do falso.

Á hora de elixir un texto teremos en conta o seguinte requisito : Partiremos dos intereses dos nosos alumnos e alumnas xa que consideramos que son eles os que deben elixir que queren ler. Transmitiremos ao alumnado o gusto e o pracer pola lectura para elo fomentaremos a animación á lectura.

Teremos en conta os seguintes principios metodolóxicos:

- Antes de iniciar a lectura do texto: é preciso discutir o obxectivo, aclarar o sentido da tarefa. É moi importante activar os seus coñecementos previos mediante: preguntas e aclaración de conceptos, predicións a través do título, do tema, discusións e comentarios, chuvia de ideas.
- Durante á lectura do texto, debemos abordar distintos procedementos para resolver problemas de comprensión do texto como: avanzar, retroceder, realizar inferencias, buscar no dicionario, plantexar actividades de lectura compartida, formular preguntas.
- Finalmente, o traballo de comprensión pode completarse coa análise dos feitos reais e imaxinarios, interpretación do dobre sentido e humorístico, cambiar o final do texto, imaxinar outras personaxes.

6.4.3 Técnicas específicas para o desenvolvemento da linguaxe oral.

Debemos insistir nunha serie de aspectos que requiren técnicas específicas e exercitación sistemática. Estes son: vocabulario, descrición e narración, conversación e debates.

Vocabulario: ten un carácter básico na comunicación oral e do seu dominio dependen:

- A capacidade de comprensión plena das mensaxes orais.
- A capacidade de expresión fluída, clara e precisa.
- Con respecto ao vocabulario interéstanos ensinarlles a utilizalo correctamente na súa vida diaria.
- Trátase de equilibrar o vocabulario de comprensión e o de expresión, de forma que o rapaz ao falar utilice todas as palabras que comprende.

Para elo, propiciaremos uns ambientes lúdicos e utilizaremos as seguintes técnicas:

- Estímulo visual: láminas, fotografías, debuxos, xestos.
- Exercicios de adiviñar, completar e inventar. Axudar a recordar, discriminar e fixar significados de palabras aprendidas. Favorecer unha participación activa.
- Xogos e exercicios de asociación en torno a palabras determinadas: formación de contrarios e sinónimos. Composición e derivación.

Descrición e narración:

Perfeccionan o desenvolvemento da comunicación oral. A descrición é unha “pintura feita con palabras”. Debe ter unhas características de detalle, precisión e claridade que a fan moi útil para a aprendizaxe da lingua oral.

A narración é un relato de sucesos reais e imaxinarios. A súa característica principal é a orde e a claridade na exposición de feitos, calidades moi útiles para a función comunicativa da linguaxe. Por tanto, no noso traballo co alumnado, debemos buscar unha idea ou unha personaxe central, arredor do que xire o demais.

É fundamental que o rapaz organice ben os feitos:

- Organización cronolóxica: o tempo, o que vai antes e despois.
- Organización xerárquica: importancia dos feitos ou personaxes.

Gianni Rodari, na súa Gramática da fantasía (1991), ofrece técnicas útiles con compoñente lúdico fundamental e que podemos utilizar con gran proveito:

- Crear unha historia a partires dunha palabra.
- Crear unha historia a partires de dúas palabras relacionadas ao azar: sacadas dun libro, que os rapaces as escriban cada uno nun extremo da pizarra...
- Escoller para unha serie de palabras na que todas menos unha sexan congruentes.
- Formular hipóteses imaxinativas unindo ao azar suxeitos e predicados.
- Utilizar creativamente as equivocacións .

- Cambiar obxectos, modificar elementos, dar vida a seres inanimados.
- Terminar historias que contemos e non coñezan o final.

Conversación e debates:

Constitúe exercicio de comunicación oral que pode que teña máis valores didácticos. Na conversación, o rapaz exercita e desenvolve habilidades de tres tipos:

- Habilidades de carácter mental: esforzo por comprender o que din os demais.
- Diferenciar os aspectos fundamentais dos accesorios; intento de apertura e comunicación cos demais, esforzo por saír da linguaxe egocéntrica
- Habilidades de carácter social: saber escoitar, saber aceptar suxerencias, críticas •
 Habilidades de carácter lingüístico: vocabulario, estrutura sintáctica, funcións da lingua.

Actividades:

- Retahílas
- Rimas
- Trabalinguas
- Adiviñas
- Situacións para contar a fin de semana
- Resumir un libro
- Asembleas
- Debates
- Contar contos y chistes
- Recitar poesías
- Realizar dramatizacións

6.4.4 Estratexias de ensinanza-aprendizaxe da escritura:

As actividades escritas deben atender a necesidades reais de comunicación.

- Para que este aprendizaxe sexa significativo e funcional, será preciso aproveitar todas aquelas situacións da vida cotiá nas que se precisa a escritura (apuntar algo para recordalo, planificar unha saída) Favoreceremos o coidado na presentación, o interese no uso dunha letra clara e lexible, e o respecto cara as convencións da lingua escrita.
- Traballaremos con textos variados (descricións, poemas, contos, murais, cómics,...) e contaremos cos materiais de apoio precisos para a elaboración do texto (dicionarios, fichas de consulta, textos modelo, etc.)

- Á hora de elaborar un texto ofreceremos para que organice as ideas e empregue diversos recursos que lle axuden a formular os propios pensamentos.
- Proporemos comentarios colectivos nos que se actualicen os coñecementos dos alumnos. Buscaremos información complementaria en diversas fontes e ofreceremos algún esquema previo. Tamén facilitaremos ideas ou palabras clave...
- Un uso axeitado da copia, o ditado e o dicionario pode supor un bo medio auxiliar para o tratamento da ortografía, e ser instrumentos interesantes para a autoevaluación, si están orientados á aprendizaxe e non ao control do dominio ortográfico.
- Por último, unha vez elaboradas, é importante facer públicas as producións dos alumnos. Por iso, incorporaremos algúns dos seus textos na biblioteca de aula e favoreceremos situacións nas que lean os seus escritos en clase.

ACTIVIDADES:

- ✦ Presentar a introdución e o desenlace dunha historia para que eles constrúan o nó.
- ✦ Presentar un conto en 3ª persoa e que o pasen a 1ª.
- ✦ Introducir un conto e que cada un invente a súa personaxe.
- ✦ Utilizar a axenda de clase.
- ✦ Elaborar un diario de fin de semana.
- ✦ Pequenas reseñas para a Web do centro ou blog de aula.
- ✦ Reseñas dun experimento.
- ✦ Inventar o título dunha noticia ou historia.
- ✦ Crear poesías, adiviñas....
- ✦ Aprender a elaborar mapas conceptuais.

7.CONCLUSIÓN

Cabe mencionar como conclusión que, xa que poden xurdir núcleos xeradores ou xerados polos intereses inmediatos dos nenos e nenas, esta programación é flexible, xa que ao longo proceso de ensino-aprendizaxe deberemos adaptarnos ás características dos nosos alumnos e ás situacións que nos vaíamos atopando ao longo do curso académico.